

HOTĂRÎRE
privind aprobarea Strategiei naționale de integritate
și anticorupție pentru anii 2017–2023

[Titlul modificat prin Hot.Parl. nr.241 din 24.12.2021, în vigoare 28.01.2022]

nr. 56 din 30.03.2017

Monitorul Oficial nr.216-228/354 din 30.06.2017

* * *

Notă: În cuprinsul hotărârii, inclusiv în titlu, în anexa nr.1 și nr.3, textul „2017–2020” se substituie cu textul „2017–2023”, conform Hot.Parl. nr.241 din 24.12.2021, în vigoare 28.01.2022

Parlamentul adoptă prezenta hotărâre.

Art.1. – Se aprobă:

- Strategia națională de integritate și anticorupție pentru anii 2017–2023, cuprinsă în anexa nr.1;
- planurile de acțiuni pentru pilonii Strategiei naționale de integritate și anticorupție pentru anii 2017–2023, cuprinse în anexa nr.2;
- grila de evaluare a impactului Strategiei naționale de integritate și anticorupție pentru anii 2017–2023, cuprinsă în anexa nr.3.

Art.2. – Implementarea Strategiei menționate se va efectua pe seama și în limita bugetelor aprobate ale autorităților și instituțiilor implicate, precum și din alte surse neinterzise de lege.

Art.3. – La data intrării în vigoare a prezentei hotărâri se abrogă [Hotărârea Parlamentului nr.154/2011](#) pentru aprobarea Strategiei naționale anticorupție pe anii 2011–2016 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2011, nr.166–169, art.483), cu modificările ulterioare.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI Andrian CANDU

Nr.56. Chișinău, 30 martie 2017.

Anexa nr.1

STRATEGIA NAȚIONALĂ
DE INTEGRITATE ȘI ANTICORUPȚIE PENTRU ANII 2017–2023

Capitolul I
DESCRIEREA SITUAȚIEI

Acordul de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte, ratificat de Parlamentul Republicii Moldova prin [Legea nr.112/2014](#), prevede necesitatea realizării unor reforme interne importante, asigurarea eficacității în lupta împotriva corupției, îndeosebi în vederea îmbunătățirii cooperării internaționale privind combaterea corupției și a asigurării unei puneri în aplicare eficiente a

instrumentelor juridice internaționale relevante cum ar fi Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva corupției din 2003 (art.4 lit.e) din [Acord](#)). Articolul 16 din [Acordul](#) enunțat stabilește că părțile vor coopera pentru prevenirea și combaterea criminalității organizate, a corupției și a altor activități ilegale, în special în partea ce ține de corupția activă și cea pasivă, atât în sectorul privat, cât și în cel public, inclusiv abuzul de funcții și traficul de influență.

Foia de parcurs¹ asumată de către autoritățile Republicii Moldova în anul 2016 în vederea depășirii restanțelor înregistrate la implementarea Acordului de Asociere a fixat, printre alte angajamente asumate, „*Consolidarea stabilității, independenței și eficacității instituțiilor ce garantează principiile democrației și statului de drept prin [...] combaterea corupției*”.

¹ http://www.gov.md/sites/default/files/foaie_de_parcurs_privind_agenda_de_reforme_prioritare_.pdf

Una dintre prioritățile Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova 2020: 8 soluții pentru creșterea economică și reducerea sărăciei”, aprobată prin [Legea nr.166/2012](#), este „*sporirea calității și eficienței actului de justiție și de combatere a corupției în vederea asigurării accesului echitabil la bunurile publice pentru toți cetățenii*”.

Programul de activitate al Guvernului Republicii Moldova pentru perioada 2016–2018 și-a propus, ca obiectiv principal, creșterea bunăstării, siguranței și a calității vieții cetățenilor, acesta urmînd a fi atins inclusiv prin eradicarea corupției și garantarea supremației legii. Combaterea corupției este una dintre prioritățile fundamentale ale programului de guvernare, care prevede un spectru de măsuri complexe și bine centrate pe următoarele domenii vulnerabile: politici anticorupție, independența și eficiența instituțiilor; combaterea corupției politice, consolidarea practicilor de transparență a raportării financiare din partea partidelor, combaterea corupției în organele de ocrotire a normelor de drept și justiție, combaterea îmbogățirii ilicite și confiscarea bunurilor provenite din infracțiuni de corupție și cele conexe, combaterea fraudelor în utilizarea fondurilor externe, controlul averilor, al intereselor personale și al conflictelor de interese; integritatea instituțională și servicii publice oferite prin intermediul platformelor electronice. Una din măsurile stabilite în Programul de activitate al Guvernului pentru perioada 2016–2018 prevede evaluarea Strategiei naționale anticorupție pe anii 2011–2016 (în continuare – SNA 2011–2016), extinderea cu un an a calendarului de implementare a acesteia și adoptarea unei noi strategii anticorupție pentru perioada următoare.

Evaluarea preliminară a implementării SNA 2011–2016², realizată de către experți independenți din societatea civilă, a estimat nivelul de realizare și impactul acțiunilor anticorupție și a recomandat o nouă abordare pentru următorul document de politici în acest domeniu. Progresul implementării SNA 2011–2016 a fost calificat drept satisfăcător, majoritatea acțiunilor fiind raportate drept executate. S-a constatat un nivel înalt de executare a acțiunilor de cercetare, instituționale și a acțiunilor de educare și comunicare publică. Domeniile în care au fost înregistrate progrese sînt următoarele:

² http://cna.md/sites/default/files/sna_rapoarte/evaluarea_preliminara_sna_2011-2015_03.2016_0.doc

– uniformizarea practicii judiciare și reducerea semnificativă a aplicării discreționare a legii penale în vederea ușurării situației persoanelor condamnate pentru corupție (a fost exclusă practica tragerii la răspundere contravențională în locul răspunderii penale, a fost exclusă practica de încadrare a faptului încheierii acordului de recunoaștere a vinovăției de către inculpați ca circumstanțe atenuante și excepționale);

- implementarea sistemului național de raportare telefonică a cazurilor de corupție;
- consolidarea activităților de evaluare a riscurilor de corupție în cadrul instituțiilor publice;
- consolidarea cadrului normativ în domeniul achizițiilor publice;
- consolidarea cadrului normativ privind asigurarea transparenței finanțării partidelor politice, în conformitate cu recomandările Consiliului Europei;
- extinderea aplicării sistemelor și a platformelor electronice în cadrul proceselor operaționale ale mai multor instituții (Programul Integrat de Gestionare a Dosarelor în cadrul sistemului judecătoresc,

sistemul de vămuire electronică în cadrul Serviciului vamal, sistemul automatizat de supraveghere a circulației rutiere în cadrul Inspectoratului național de patrulare etc.);

- monitorizarea mai strictă a proceselor în cadrul sistemului educațional (supravegherea video a examenelor de bacalaureat);

- sporirea rigorilor de integritate și îmbunătățirea garanțiilor pentru autoritățile implicate în procesele de combatere a corupției (ofițerii Centrului Național Anticorupție, procurorii din cadrul Procuraturii Anticorupție și judecătorii);

- sporirea transparenței în activitatea autorităților publice centrale (APC), autorităților publice locale (APL), a organelor de ocrotire a normelor de drept și a sistemului judecătoresc.

În același timp, evaluarea implementării SNA 2011–2016 a stabilit că nu toți indicatorii de performanță ai obiectivelor generale și ai scopului Strategiei au fost atinși. În timp ce anumiți indicatori s-au îmbunătățit, alții au fluctuat, revenind la nivelul indicatorilor de la începutul perioadei de implementare a Strategiei.

Astfel, indicatorii de performanță ai obiectivului general al SNA 2011–2016 de *„transformare a corupției din activitate avantajoasă și puțin riscantă în activitate dezavantajoasă și foarte riscantă”* au evoluat contradictoriu: Indicatorul Mondial de Guvernare (IMG) „Controlul asupra corupției” este în declin³, pe când IMG „Calitatea regulatorie” a înregistrat o ușoară ameliorare⁴. Indicatorii de performanță ai celui de-al doilea obiectiv general de *„contribuire la crearea climatului de zero toleranță față de corupție”* au involuat sau au valori incerte din cauza schimbării metodologiilor de calcul și/sau de abandonare a urmării evoluțiilor de către sursă. Astfel, Barometrul Global al Corupției, realizat de Transparency International, a stabilit creșterea ponderii persoanelor care au dat mită cel puțin în unul din domeniile cuprinse în cercetare: poliția, justiția, ocrotirea sănătății, educația, documentarea populației, oferirea indemnizațiilor de șomaj, alte servicii sociale⁵, pe când ponderea persoanelor din mediul gospodăriilor casnice și cel al afacerilor dispuse să ofere mită, deși nu a mai fost urmărit de către Transparency International–Moldova (în continuare – *TI–Moldova*) de o manieră comparabilă după anul 2010, a înregistrat, la fel, valori contradictorii: în timp ce ponderea persoanelor din gospodăriile casnice dispuse să dea mită a crescut ușor, ponderea oamenilor de afaceri din aceeași categorie s-a redus considerabil⁶.

³ În pofida ameliorării înregistrate în anii 2011 și 2012, în anii următori, 2013–2015, IMG „Controlul asupra corupției” scade cu 0,25, atingând cote chiar mai mici decât cele existente la momentul lansării SNA 2011–2016: de la -0,63 în 2011 la -0,88 în 2015.

⁴ IMG „Calitatea regulatorie” s-a îmbunătățit ușor cu 0,03 de la -0,08 în 2011 la -0,05 în 2015.

⁵ Conform Barometrului Global al Corupției pentru anul 2009, ponderea persoanelor care au oferit mită dintre cele chestionate în Republica Moldova a fost de 29%, pe când în anul 2015 – de 42%.

⁶ Disponibilitatea de a oferi mită în rândul persoanelor din gospodăriile casnice a crescut de la 64,3% în 2008 la 67,6% (+3,3%) în 2015, pe când disponibilitatea în rândul oamenilor de afaceri a scăzut de la 76,5% în 2008 la 64,3% în 2015 (-12,2%).

De asemenea, indicatorii realizării scopului SNA 2011–2016, extinși pentru anul 2016, au înregistrat valori și evoluții contradictorii: Indicele de Percepție a Corupției (în continuare – *IPC*), calculat de Transparency International, s-a îmbunătățit nesemnificativ în anul 2016 în comparație cu anul 2011⁷. Volumul total estimat al mitei oferite de gospodăriile casnice și oamenii de afaceri calculat de TI–Moldova s-a ameliorat, dar nu la nivelul scontat⁸ de Strategie; Indicele global al libertății economice, estimat de Heritage Foundation, la fel, s-a îmbunătățit, dar nu la nivelul planificat⁹. Stabilirea progresului în implementarea SNA 2011–2016 prin prisma indicatorilor de performanță privind atingerea obiectivelor generale și a scopului utilizând doar surse de date externe, ale căror metodologii și periodicitate de calcul variază pe parcursul implementării, a suscitat mai multe dificultăți.

⁷ În anul 2010, valoarea IPC a fost de 2,9. În anul 2014, metodologia de calcul al IPC a fost modificată, astfel încât acesta nu se mai estimează pe o scară de la 0 la 10, ci de la 1 la 100. Astfel, în anul 2015, IPC a fost estimat la nivelul de 33, iar în anul 2016 – la nivelul de 30 pentru Republica Moldova.

⁸ Volumul total estimat al mitei, ținând seama de rata inflației, a scăzut cu 15,9% începând din anii 2008–2009 și pînă în anul

2015. Nivelul planificat de descreștere a acestui indicator a fost însă de 36,2%.

⁹ Indicatorul global al libertății economice s-a îmbunătățit cu 2% în perioada 2011–2015, deși a fost planificată o îmbunătățire de 6,3%. Astfel, acest indice a fost de 55,7% în anul 2011, iar în anul 2015 – de 57,7%.

Evaluarea SNA 2011–2016 a conturat necesitatea unei arhitecturi mai suple pentru noua strategie anticorupție, sugerînd structura bazată pe pilonii de integritate din evaluarea „Sistemul național de integritate”¹⁰, realizată de TI–Moldova, respectiv, obiectivele noului document de politici urmînd să fie formulate de o manieră mai concentrată și care să țintească domeniile vulnerabile în fața corupției. De asemenea, noul document de politici ar urma să înregistreze progresele realizate în baza unui sondaj efectuat periodic și după o metodologie fixă pe tot parcursul implementării acestuia, iar ca surse de verificare să fie utilizați indicatorii externi.

¹⁰ <http://transparency.md/ro/cefacem/publicatii/141-sni-2014>

O problemă constantă raportată de actorii interni și partenerii de dezvoltare ai Republicii Moldova este concentrarea eforturilor de reformă și a politicilor doar pe acțiuni de modificare a legislației și restructurări instituționale, fiind omisă, cel mai frecvent, componenta de punere în aplicare efectivă a modificărilor legislative și instituționale. Noul document de politici anticorupție urmează să elimine aceste deficiențe și să se concentreze pe aplicarea cadrului legal și instituțional în domeniu.

Este important ca noul document de politici anticorupție să fie interconectat cu Obiectivele de Dezvoltare Durabilă (ODD)¹¹, adoptate de statele membre ale Organizației Națiunilor Unite (în continuare – ONU) la New York, în cadrul Summit-ului pentru Dezvoltare Durabilă din 25 septembrie 2015. Obiectivele au fost incluse în Agenda pentru Dezvoltare Durabilă – 2030 și au fost stabilite pentru a elimina sărăcia, a lupta cu inegalitatea și in justiția pînă în anul 2030. Din perspectiva noului document anticorupție, pentru Republica Moldova este important obiectivul nr.16 al Agendei pentru Dezvoltare Durabilă – 2030, care urmărește *„promovarea societăților pașnice și incluzive pentru dezvoltare durabilă, asigurarea accesului la justiție pentru toți și crearea unor instituții eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile”*. În special, trebuie luate în considerare țintele specifice relevante ale acestui obiectiv:

¹¹ Obiectivele de dezvoltare durabilă au fost lansate în premieră la Conferința Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Durabilă (Rio+20), în 2012. ODD înlocuiesc cele opt Obiective de Dezvoltare ale Mileniului (ODM) cuprinse în textul Declarației Mileniului, adoptată în septembrie 2000 la ONU. Majoritatea statelor lumii se reuniau, în anul 2000, în jurul unui angajament de a reduce sărăcia globală și a salva milioane de vieți. Declarația Mileniului a constituit, în perioada 2000–2015, unica agendă globală în domeniul dezvoltării asupra căreia a existat un acord la cel mai înalt nivel și care includea ținte precise.

„16.4. [...] reducerea semnificativă a fluxurilor financiare ilicite [...], consolidarea recuperării și returnării bunurilor furate [...];

16.5. reducerea semnificativă a corupției și mituirii în toate formele lor;

16.6. dezvoltarea unor instituții eficiente, responsabile și transparente la toate nivelurile;

16.7. asigurarea unui proces decizional receptiv, incluziv, participativ și reprezentativ la toate nivelurile;

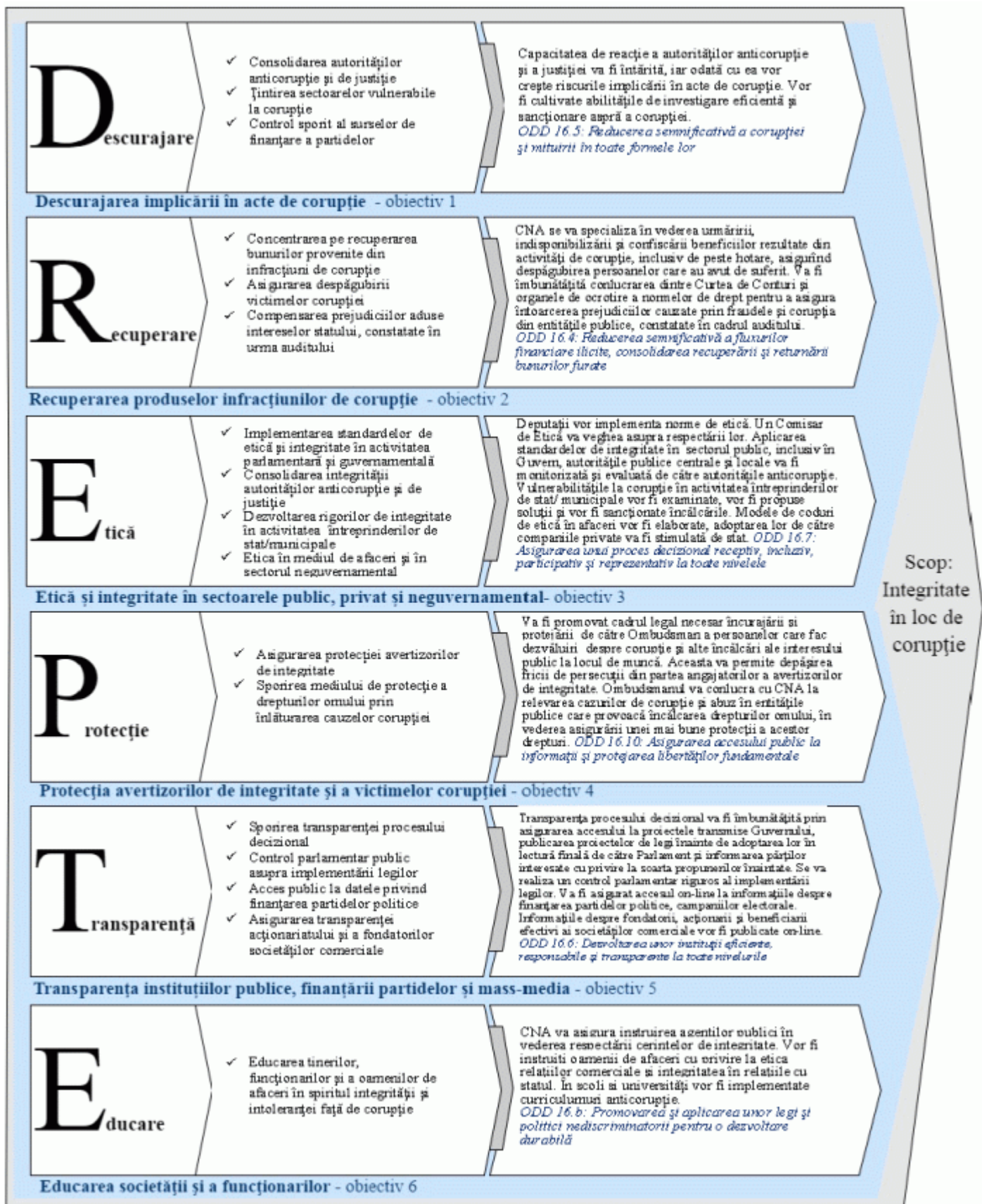
16.10. asigurarea accesului public la informații și protejarea libertăților fundamentale [...] și

16.b. promovarea și aplicarea unor legi și politici nediscriminatorii pentru o dezvoltare durabilă.”

Capitolul II

SCOPUL, OBIECTIVELE GENERALE ȘI CELE SPECIFICE

Scopul, obiectivele generale și cele specifice ale Strategiei sînt următoarele:

Scop:
Integritate
în loc de
corupție

Capitolul III

PILONII DE INTEGRITATE: DEFINIREA PROBLEMELOR, MĂSURI PENTRU ATINGEREA OBIECTIVELOR, IMPACT ȘI INDICATORI

Sistemul național de integritate se sprijină pe instituții-piloni și sectoare ce se ridică de pe temelia societății. Disfuncționalitățile instituțiilor și sectoarelor compromit acest sistem și statul de drept în general, afectând bunăstarea socială. Actuala Strategie a fost dezvoltată pornind de la evaluarea sistemului național de integritate¹², fiind construită pe următorii piloni de integritate:

¹² În anul 2015 Sistemul național de integritate al Republicii Moldova a fost supus unei evaluări fundamentale de către Transparency International Moldova conform unei metodologii aplicate la nivel internațional în peste 100 de țări.

- I. Parlamentul
- II. Guvernul, sectorul public și administrația publică locală
- III. Justiția și autoritățile anticorupție
- IV. Comisia Electorală Centrală și partidele politice
- V. Curtea de Conturi
- VI. Avocatul Poporului
- VII. Sectorul privat
- VIII. Societatea civilă și mass-media.

Pentru primii șapte piloni ai Strategiei sînt descrise problemele, țintele specifice ale obiectivului nr.16 de dezvoltare durabilă al ONU, relevante pentru pilonii respectivi, obiectivele pilonilor, indicatorii de impact, prioritățile pentru depășirea problemelor, rezultatele scontate și indicatorii de rezultat. Societatea civilă și mass-media (pilonul VIII) au un rol important în sistemul național de integritate și pot contribui la implementarea eficientă a Strategiei prin monitorizare independentă și imparțială, dar și prin informarea echidistantă a societății asupra deficiențelor din sistem.

Acțiunile prin care urmează a fi implementate prioritățile pilonilor I–VII sînt incluse în Planul de acțiuni pentru perioada 2017–2023, fiind axate preponderent pe implementarea legilor adoptate pînă în anul 2017 decît pe adoptarea de noi legi.

Pilonul I. Parlamentul

Descrierea problemei: Sondajul opiniei publice în rîndul locuitorilor Moldovei, realizat de Institutul Republican Internațional (în continuare – *IRI*) în primăvara anului 2017, relevă faptul că doar 23% dintre respondenți au o opinie favorabilă despre Parlamentul Republicii Moldova¹³.

¹³ http://www.iri.org/sites/default/files/iri_moldova_poll_march_2017.pdf

Deși cad sub incidența reglementărilor generale de integritate, normele de etică și conduită profesională a deputaților nu au fost deocamdată adoptate și implementate în cadrul legislativului. Potrivit celui mai recent raport de evaluare a Republicii Moldova, elaborat de Grupul Statelor Împotriva Corupției, organism al Consiliului Europei (în continuare – *GRECO*), și lansat la 1 iulie 2016, se recomandă adoptarea și implementarea unui cod de conduită pentru membrii Parlamentului¹⁴.

¹⁴ Raportul de evaluare GRECO, Runda a IV-a de evaluare – Recomandarea a II-a: (i) Adoptarea unui cod de conduită pentru membrii Parlamentului, asigurînd accesul facilitat al publicului la noul cod; (ii) stabilirea unui mecanism adecvat în cadrul Parlamentului, atît pentru a promova codul, cît și pentru a-i sensibiliza pe membrii săi cu privire la standardele care se așteaptă de la ei, de asemenea pentru a pune în aplicare noi standarde acolo unde este necesar.

<https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016806c9b1a>

Pe lîngă atribuția de reglementare, Parlamentul deține și un alt rol esențial pentru procesele anticorupție: controlul parlamentar asupra implementării legilor și a funcționării instituțiilor independente și regulatorii, rol care deocamdată a fost realizat insuficient în toate legislaturile. Totodată, diverse sondaje ale opiniei publice realizate de-a lungul anilor indică faptul că populația consideră necesară îmbunătățirea mecanismului de funcționare a legilor pentru a ameliora situația social-economică din țară.

Activitatea parlamentară propriu-zisă este supusă tot mai des criticilor din cauza lipsei de transparență a procesului legislativ între prima și a doua lectură, nefiind disponibile public variantele modificate ale proiectelor de lege ca urmare a amendamentelor depuse de către deputați înainte de adoptarea lor în lectură finală. Totodată, GRECO a recomandat „*să se asigure (i) ca proiectele de legi, toate amendamentele și toate documentele însoțitoare să fie publicate în timp util și (ii) ca să fie*

respectat un termen adecvat pentru a permite consultări publice utile și dezbateri parlamentare, inclusiv prin asigurarea aplicării procedurii de urgență doar în împrejurări excepționale și argumentate corespunzător¹⁵.”

¹⁵ Raportul de evaluare GRECO, Runda a IV-a de evaluare – Recomandarea I.

Parlamentul nu are o practică stabilă de comunicare a motivelor de acceptare sau respingere a propunerilor venite din partea societății civile, acestea nefiind incluse, de cele mai multe ori, în sinteza propunerilor și obiecțiilor înaintate pe marginea proiectului de lege și nefiind publicate pe pagina web a Parlamentului, iar autorii respectivelor propuneri nu cunosc soarta acestora și nici dacă au reușit sau nu, prin intermediul propunerilor înaintate, să contribuie la îmbunătățirea calității legii.

Deși a dezvoltat o practică pozitivă de acceptare a înregistrării inițiativelor deputaților doar cu condiția că sînt însoțite de rapoarte de expertiză anticorupție, Parlamentul acceptă înregistrarea inițiativelor venite din partea altor autori (spre exemplu, a Guvernului) și fără ca acestea să fie însoțite de o asemenea expertiză. Propunerile conținute în rapoartele de expertiză anticorupție nu sînt întotdeauna incluse și publicate în sinteza propunerilor și obiecțiilor ce însoțesc proiectul de lege.

Ținte specifice ale obiectivului nr.16 de dezvoltare durabilă al ONU:

- Dezvoltarea unor instituții eficiente, responsabile și transparente la toate nivelurile (16.6)
- Asigurarea unui proces decizional receptiv, incluziv, participativ și reprezentativ la toate nivelurile (16.7)
- Promovarea și aplicarea unor legi și politici nediscriminatorii pentru o dezvoltare durabilă (16.b).

Obiectivul pilonului I: Asigurarea conduitei etice a deputaților, valorificarea rolului anticorupție al Parlamentului, sporirea transparenței procesului legislativ și a activității parlamentarilor

Indicatori de impact:

- Încrederea în Parlament îmbunătățită considerabil
- Percepția privind corupția în cadrul legislativului diminuată
- Eficiența controlului parlamentar sporită
- Calitatea reglementărilor îmbunătățită.

<i>Prioritățile pilonului I</i>	<i>Rezultate scontate</i>	<i>Indicatori de rezultat</i>
I.1. Promovarea eticii deputaților	<ul style="list-style-type: none"> • Încălcarea regulilor de etică și conduită din partea deputaților, sancționată 	<ul style="list-style-type: none"> • Anchetele de serviciu și rapoartele structurii responsabile/responsabilului de etică, desfășurate • Sancțiunile aplicate
I.2. Consolidarea controlului parlamentar	<ul style="list-style-type: none"> • Aplicarea legilor și funcționarea instituțiilor publice supuse controlului parlamentar, eficientizată 	<ul style="list-style-type: none"> • Legile supuse controlului parlamentar • Instituțiile publice supuse controlului parlamentar
I.3 Transparența procesului legislativ și expertiza anticorupție	<ul style="list-style-type: none"> • Transparența procesului legislativ la toate etapele, asigurată • Monitorizarea publică a activității Parlamentului, facilitată • Riscurile de corupție identificate în proiectele de legi, excluse/diminuate 	<ul style="list-style-type: none"> • Monitorizarea activității Parlamentului din partea societății civile înregistrează îmbunătățiri • Legile care prezintă riscuri de corupție, neadoptate sau adoptate după înlăturarea riscurilor respective

Pilonul II: Guvernul, sectorul public și administrația publică locală

Descrierea problemei: Sondajul opiniei publice în rîndul locuitorilor Moldovei, realizat de IRI în primăvara anului 2017, a indicat faptul că doar 27% dintre respondenți au o opinie favorabilă despre Guvernul Republicii Moldova¹⁶. Ultimii ani au fost marcați de o instabilitate politică pronunțată și

schimbări frecvente ale organului executiv. Pe fundalul mediatizării faptului de implicare a exponenților Guvernului în fraudă din sectorul financiar-bancar din perioada 2013–2014, societatea civilă a insistat asupra semnării angajamentelor de integritate din partea noilor membri ai cabinetului de miniștri și asupra supunerii candidaților la aceste funcții, iar ulterior a titularilor funcțiilor publice, verificărilor din partea serviciilor speciale.

¹⁶ http://www.iri.org/sites/default/files/iri_moldova_poll_march_2017.pdf

Spre deosebire de Parlament, în Guvern nu este implementat un sistem de evidență și transparență a proiectelor de acte normative transmise Guvernului spre adoptare, acestea fiind plasate pe pagina web a executivului doar în zilele în care sînt adoptate în ședință de Guvern. Adoptarea de către Guvern a actelor normative care nu au fost supuse unei expertize anticorupție obligatorii este tolerată. Astfel, în anii 2009–2015, între 70% și 30% dintre proiectele de acte normative au fost promovate în Guvern eludînd expertiza anticorupție. Mai mult decît aît, nu toate autoritățile publice din cadrul Guvernului introduc obiecțiile expertizei anticorupție în sinteza propunerilor și obiecțiilor.

La fel, în ultimii ani, investigațiile jurnalistice au scos la iveală mai multe situații în care membrii Guvernului, aleșii locali și alți agenți publici își promovau interesele personale prin intermediul activităților profesionale în detrimentul interesului public, sfidînd legislația prin diverse modalități. Cu toate acestea, nici dezvăluirile mediatice, nici actele de constatare ale Comisiei Naționale de Integritate, nici statutul de învinuit sau de inculpat în dosarele de corupție ale Centrului Național Anticorupție (în continuare – CNA) sau ale procuraturii și nici chiar sentințele de condamnare în privința funcționarilor respectivi nu au condus, în majoritatea cazurilor, la suspendarea lor din funcțiile ocupate sau la concediere. Decidenții din sectorul public care se fac vinovați de condamnarea Republicii Moldova la Curtea Europeană pentru Drepturile Omului nu sînt somați să repare prejudiciul cauzat statului. În asemenea condiții, societatea recepționează un mesaj clar de tolerare a lipsei de integritate a exponenților administrației publice, considerîndu-i imuni la orice răspundere.

Sectorul public este măcinat, în întregime, de corupția sistemică. Cauzele acestei stări de fapt sînt: slăbirea legăturii dintre instituțiile statului și cetățeni; controlul politic al politicii de cadre din sectorul public; încălcarea legislației privind achizițiile publice; deturnarea scopului parteneriatelor public-private; tolerarea lipsei de integritate a reprezentanților instituțiilor publice; impunitatea agenților publici.

Domeniile sectorului public vulnerabile la corupție, fie din cauza contactelor multiple cu populația, fie din cauza gestionării unor interese economice considerabile, sînt: poliția, vama, fiscul, educația, sănătatea, drumurile, subvențiile în agricultură, mediul ambiant, achizițiile publice, administrarea și privatizarea proprietății publice, administrația publică locală, transparența și managementul asistenței externe. Disfuncționalitățile din aceste domenii sînt semnalate în majoritatea evaluărilor naționale și internaționale, fiind constatate conflicte de interese, favoritism, corupție, transparență redusă, utilizarea resurselor în interes politic și/sau privat, devalizarea întreprinderilor cu cotă integrală sau majoritară de stat/municipală, limitarea concurenței în domeniile de activitate a întreprinderilor de stat sau cu participarea statului etc. Nu există abordări speciale consacrate problemelor specifice de corupție în domeniile vulnerabile sau, dacă există, aceste abordări au deseori un caracter fragmentar și nu sînt interconectate cu documentele strategice anticorupție sau cu problemele reale ale sectorului.

Ținte specifice ale obiectivului nr.16 de dezvoltare durabilă al ONU:

- Dezvoltarea unor instituții eficiente, responsabile și transparente la toate nivelurile (16.6)
- Asigurarea unui proces decizional receptiv, incluziv, participativ și reprezentativ la toate nivelurile (16.7)
- Promovarea și aplicarea unor legi și politici nediscriminatorii pentru o dezvoltare durabilă (16.b).

Obiectivul pilonului al II-lea: Dezvoltarea integrității, a responsabilității, a transparenței și a rezistenței față de riscurile de corupție a agenților publici, a membrilor Guvernului și a aleșilor locali

Indicatori de impact:

- Încrederea în Guvern îmbunătățită considerabil
- Încrederea în APC și APL îmbunătățită

- Percepția privind corupția din cadrul executivului, îmbunătățită semnificativ
- Abaterile disciplinare ale agenților publici sancționate
- Transparența decizională și transparența datelor guvernamentale, sporite.

<i>Prioritățile pilonului II</i>	<i>Rezultate scontate</i>	<i>Indicatori de rezultat</i>
II.1. Promovarea integrității în cadrul entităților publice	<ul style="list-style-type: none"> • Climatul de integritate instituțională cultivat în cadrul entităților publice • Încălcarea exigențelor de integritate de către agenții publici, inclusiv membrii Guvernului și aleșii locali, sancționată 	<ul style="list-style-type: none"> • Evaluările integrității instituționale în cadrul CNA și al Serviciului de Informații și Securitate, publicate • Sancțiunile pentru lipsa de integritate instituțională, constatate în evaluările CNA și SIS, aplicate
II.2. Abordarea sectorială a corupției	<ul style="list-style-type: none"> • Corupția în sectoarele polițienesc, vamal, fiscal, mediu, achiziții publice, administrare și dețetizare a proprietății publice, ocrotirea sănătății și asigurări medicale, educație și administrație publică locală, redusă 	<ul style="list-style-type: none"> • Percepția și/sau experiențele cetățenilor și ale oamenilor de afaceri privind corupția în sectoarele polițienesc, vamal, fiscal, achiziții publice, administrare și dețetizare a proprietății publice, ocrotirea sănătății și asigurări medicale, educație și administrație publică locală, îmbunătățite
II.3. Transparență și responsabilitate, inclusiv în fața cetățenilor	<ul style="list-style-type: none"> • Transparența promovării prin Guvern a proiectelor de acte normative, asigurată • Calitatea serviciilor publice, sporită • Riscurile de corupție identificate în proiectele de legi și proiectele de hotărâri ale Guvernului, diminuate 	<ul style="list-style-type: none"> • Proiectele de acte normative plasate pe pagina web a Guvernului • Serviciile publice prestate prin intermediul platformelor electronice • Acțiunile în regres pentru prejudicierea statului și a societății, înaintate • Legile și hotărârile de Guvern ce prezintă riscuri de corupție, neadoptate sau adoptate după înlăturarea riscurilor respective

Pilonul III: Justiția și autoritățile anticorupție

Descrierea problemei: Sondajul opiniei publice în rândul locuitorilor Moldovei, realizat de IRI în primăvara anului 2017, a indicat faptul că doar 28% dintre respondenți au o opinie favorabilă despre instanțele judecătorești¹⁷. Reforma ambițioasă a justiției, începută la finele anului 2011, urma să asigure consolidarea pe termen lung a independenței, responsabilității, eficienței, imparțialității și transparenței sistemului judecătoresc, precum și profesionalismul și independența procuraturii¹⁸. Au fost operate schimbări legislative și instituționale. Anterior imuni, un număr de judecători și procurori au fost condamnați pentru infracțiuni de corupție, cu aplicarea unor pedepse privative de libertate cu executare reală. În pofida acestor realizări, sondajele la nivel național și internațional atestă o scădere a încrederii în justiție, aceasta fiind percepută ca fiind printre cele mai corupte în sectorul public. Organele de autoadministrare din sectorul justiției sînt deseori criticate pentru felul în care gestionează problemele de integritate din sistem. Aceste deficiențe agravează percepția de lipsă de profesionalism și de impunitate a magistraților, de asemenea trezesc suspiciuni cu privire la înțelegeri corporatiste. Astfel, la sfîrșitul anului 2016, Parlamentul Republicii Moldova a decis că este necesar să se adopte un nou document de politici pentru continuarea reformei în sectorul justiției, fixînd Guvernului un termen-limită pentru prezentarea acestuia¹⁹.

¹⁷ http://www.iri.org/sites/default/files/iri_moldova_poll_march_2017.pdf

¹⁸ Strategia de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011–2016, aprobată prin [Legea nr.231/2011](#), și Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011–2016, aprobat prin [Hotărîrea Parlamentului nr.6/2012](#).

¹⁹ Termenul-limită de pînă la 20 decembrie 2017 a fost stabilit prin [Hotărîrea Parlamentului nr.259/2016](#) cu privire la

asigurarea continuității reformelor în sectorul justiției.

Cît privește rolul judecătorilor în sancționarea condamnaților pentru acte de corupție, studiile atestă că doar a cincea parte dintre condamnați suportă sancțiuni privative de libertate cu executare reală și doar o jumătate dintre condamnați sînt privați de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita anumite activități. Lipsa caracterului disuasiv al pedepselor pecuniare pentru infracțiuni de corupție este la fel de gravă, în pofida măririi numărului lor în anul 2013. Astfel, mărimile amenzilor penale aplicate sînt mai degrabă invers proporționale cu valorile mitelor solicitate sau primite²⁰, confiscarea este rareori aplicată din cauza lipsei unei specializări în urmărirea bunurilor infracționale în vederea confiscării, iar confiscarea extinsă lipsește cu desăvîrșire²¹. Mai nou, fiecare a patra sentință de condamnare pentru corupție este depersonalizată înainte de a fi plasată pe portalul instanțelor judecătorești, iar o parte a sentințelor nici nu sînt publicate, creînd percepția că judecătorii încearcă să îi protejeze de blamul public pe cei corupți²².

²⁰ Studiile privind dosarele de corupție și rapoartele de activitate ale CNA, publicate pe pagina web www.cna.md

²¹ O posibilă explicație ar putea fi [Hotărîrea Curtii Constituționale nr.6/2015](#) privind controlul constituționalității unor prevederi din Codul penal și Codul de procedură penală (confiscarea extinsă și îmbogățirea ilicită), care a stabilit condiții identice pentru confiscarea extinsă ca și pentru confiscarea specială.

²² Studiu privind sentințele pe dosarele de corupție pentru perioada 2013–2015.

Lipsa unei specializări a judecătorilor și/sau a instanțelor în examinarea actelor de corupție, a celor asimilate ori conexe corupției nu permite îmbunătățiri rapide ale practicii judiciare pe marginea acestor dosare, dosarele de corupție de rezonanță nefiind examinate cu celeritate din cauza supraîncărcării instanțelor de drept comun, iar pedepsele aplicate în cazul condamnărilor rareori pot fi considerate descurajante. Societatea își pierde interesul pentru dosarele de corupție de rezonanță, a căror examinare este lentă și dezvoltă percepția impunității figuranților din acele dosare, calificînd acțiunile întreprinse la etapa de urmărire penală drept „show-uri mediatice” fără finalitate judiciară.

Instanțele judecătorești, procuratura și instituțiile specializate sînt actori-cheie în lupta anticorupție. Pe parcursul ultimilor ani, toate autoritățile anticorupție au trecut prin reforme instituționale și structurale profunde²³, fiindu-le revizuite și redistribuite competențele, schimbate garanțiile de independență, modificate regulile de procedură. Succesul acestor reforme însă va fi apreciat doar prin prisma eficienței controlului administrativ al averilor nejustificate, contracarării îmbogățirii ilicite a exponenților sectorului public, finalității actului de justiție, a recuperării bunurilor obținute din infracțiuni de corupție, inclusiv a celor ascunse peste hotare, precum și prin prisma despăgubirii persoanelor prejudiciate prin actele de corupție.

²³ Comisia Națională de Integritate, instituită în anul 2012, a fost reformată în Autoritatea Națională de Integritate în anul 2016 (reformă în derulare, pînă în martie 2017 existînd doar Consiliul de Integritate care urmează să selecteze viitoarea conducere a Autorității); Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și a Corupției a fost reformat, în anul 2012, în Centrul Național Anticorupție care, la rîndul său, a fost de cîteva ori resubordonat de la Guvern la Parlament și viceversa; Procuratura Anticorupție, creată în anul 2005, a fost reorganizată pe parcursul anului 2016, în cadrul reformei procuraturii. Pachetul de reformă a CNI (ANI), adoptat în 2016, imediat după adoptare și punerea în aplicare, a fost supus unui șir de critici din partea societății civile și a autorității reformate, fiind depistate mai multe carențe și lacune, și, în acest context, reforma CNI (ANI), aparent, nu este definitivată.

Conform studiilor recente efectuate de reprezentanții Centrului Internațional pentru Recuperarea Creanțelor de pe lîngă Institutul pentru Guvernanță din Basel²⁴, Republica Moldova urmează să înființeze și să consolideze o autoritate responsabilă de promovarea politicii naționale în domeniul investigațiilor financiare paralele (în special pe infracțiunile de corupție și de spălare a banilor) în vederea recuperării bunurilor infracționale, de facilitarea urmăririi și indisponibilizării bunurilor infracționale din țară

și din străinătate, astfel încât acestea să poată fi confiscate concomitent cu pronunțarea sentințelor de condamnare. Cercetarea mai constată faptul că Republicii Moldova îi lipsește deocamdată experiența recuperării din străinătate a oricăror bunuri infracționale.

²⁴ „Studiu analitic cu privire la mecanismele de recuperare și confiscare a activelor în Republica Moldova”, Pedro Gomes Pereira, iunie 2016, realizat cu suportul PNUD Moldova și al Ministerului Afacerilor Externe al Norvegiei.

O problemă semnalată în rapoartele societății civile²⁵ este neacordarea atenției cuvenite despăgubirii persoanelor prejudiciate material și moral prin corupție. Sechestrul este rareori aplicat pe bunurile bănuțitului/învinutului/ inculpatului de acte de corupție în vederea asigurării recuperării prejudiciului cauzat părții vătămăte. Chiar și în cazul unei condamnări, părțile vătămăte prin actele de corupție nu își valorifică dreptul de a obține despăgubirea prejudiciilor suportate prin înaintarea acțiunilor civile delictuale împotriva angajatorului persoanei care, la locul de muncă, a comis acte de corupție pentru care a fost condamnat și împotriva căruia angajatorul poate înainta ulterior acțiuni în regres în condițiile legislației civile, Convenției civile privind corupția a Consiliului Europei și Convenției ONU împotriva corupției²⁶.

²⁵ Studiul CAPC privind gradul de transpunere în legislația națională a Convenției civile a Consiliului Europei privind corupția. Noi soluții și abordări pentru combaterea corupției. <http://capc.md/ro/publications>

²⁶ Ratificate de Republica Moldova prin [Legea nr.542/2003](#) și, respectiv, [Legea nr.158/2007](#).

Tratarea corupției prin metode represive ferme poate îmbunătăți percepția populației, însă nu poate reduce considerabil fenomenul ca atare. Aplicarea unor măsuri educative și de prevenire a corupției este la fel de importantă. În pofida numărului mare de activități de instruire și sensibilizare anticorupție desfășurate de CNA²⁷, în școli și universități nu sînt introduse curricule anticorupție, iar tinerele generații nu sînt educate sistematic în spiritul integrității și al intoleranței față de corupție. Prin expertiza anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, CNA a reușit să prevină prejudicierea interesului public în valoare de aproximativ 200 milioane de lei, însă același lucru nu a fost posibil în cazul eludării expertizei pe marginea unor anumite proiecte, precum și în cazul neluării în considerare a recomandărilor acesteia²⁸. Procesele evaluării riscurilor de corupție în cadrul instituțiilor publice, facilitate de CNA, se încununează cu adoptarea de către aceste instituții a unor planuri de integritate instituțională, pe care însă instituțiile responsabile sînt pasive să le implementeze sau în general omit să o facă, iar în lipsa oricăror mecanisme de responsabilizare, aceste eforturi de prevenire a corupției nu produc impactul scontat. Testarea integrității profesionale a agenților publici, pe de altă parte, a produs un impact esențial în perioada 2014–2015, însă mecanismul a fost parțial invalidat de către Curtea Constituțională în aprilie 2015. În noiembrie 2016, testarea integrității profesionale, ca parte a procesului de evaluare a integrității instituționale, a fost restabilită ca urmare a modificărilor legislative adoptate de Parlament²⁹. Totuși, acest instrument important nu a produs efecte timp de un an și jumătate din cauza blocajelor menționate.

²⁷ Între anii 2015–2016, CNA a instruit în jur de 60000 de persoane, dintre care o jumătate agenți publici, iar cealaltă jumătate – tineri și elevi.

²⁸ Studiul „Procesul legiferării intereselor: Qui prodest? Constatările expertizei anticorupție”, realizat de CNA cu susținerea PNUD Moldova și a Ministerului Afacerilor Externe al Norvegiei, potrivit căruia au fost evitate prejudicii în valoare de 198340,946 mii lei ca urmare a respingerii/retragerii proiectelor de acte normative supuse expertizei anticorupție, totodată nu a putut fi evitată pierderea a 279646,139 mii de lei aferenți actelor normative adoptate în pofida obiecțiilor formulate în expertiza anticorupție.

²⁹ [Legea nr.102/2016](#), urmare a căreia [Legea nr.325/2013](#) a fost republicată.

Ținte specifice ale obiectivului nr.16 de dezvoltare durabilă al ONU:

- Reducerea semnificativă a fluxurilor financiare ilicite [...], consolidarea recuperării și returnării

bunurilor furate (16.4)

- Reducerea semnificativă a corupției și mituirii în toate formele lor (16.5)
- Dezvoltarea unor instituții eficiente, responsabile și transparente la toate nivelurile (16.6)
- Protejarea libertăților fundamentale în conformitate cu legislația națională și acordurile internaționale (16.7)
- Promovarea [...] unor legi și politici nediscriminatorii pentru o dezvoltare durabilă (16.b).

Obiectivul pilonului al III-lea: Sporirea prestației justiției și a autorităților anticorupție în prevenirea, combaterea și sancționarea faptelor de corupție, îmbunătățirea mecanismului de recuperare a activelor și asigurarea despăgubirii persoanelor prejudiciate de corupție

Indicatori de impact:

- Încrederea în justiție, în procuratură, în CNA și în Autoritatea Națională de Integritate (ANI), îmbunătățită considerabil
- Independența și eficiența justiției, procuraturii, CNA și ANI, asigurate
- Percepția privind corupția în sectorul justiției, îmbunătățită
- Lipsa corupției în sectorul justiției și lipsa unor influențe improprii din partea executivului asupra justiției.

<i>Prioritățile pilonului III</i>	<i>Rezultate scontate</i>	<i>Indicatori de rezultat</i>
III.1. Integritatea autorităților anticorupție și a organelor de ocrotire a normelor de drept	<ul style="list-style-type: none">• Instrumentele de asigurare a integrității justiției și a autorităților anticorupție, consolidate și efectiv aplicate	<ul style="list-style-type: none">• Anchete de serviciu desfășurate, sancțiuni aplicate judecătorilor, procurorilor, angajaților CNA și ANI
III.2. Eficiența justiției și a autorităților anticorupție	<ul style="list-style-type: none">• Funcționarea instituțiilor anticorupție consolidată• Aplicarea sancțiunilor descurajatoare pentru corupție	<ul style="list-style-type: none">• Statistica privind condamnările pentru acte de corupție și acte conexe corupției, ameliorată
III.3. Consolidarea măsurilor educative și de prevenire a corupției	<ul style="list-style-type: none">• Standardele de integritate instituțională și profesională cunoscute și aplicate în cadrul entităților publice• Cultivată intoleranța elevilor și studenților față de corupție	<ul style="list-style-type: none">• Sesizări privind coruperea activă și influențele necorespunzătoare, depuse de agenții publici• Sesizări privind manifestările de corupție în școli și universități, inclusiv în timpul examenelor, depuse de părinți, elevi și studenți
III.4. Recuperarea bunurilor infracționale	<ul style="list-style-type: none">• Bunurile provenite din infracțiuni de corupție, din acte conexe corupției și din alte activități criminale, indisponibilizate și confiscate	<ul style="list-style-type: none">• Sentințele pe cauze de corupție ce dispun aplicarea confiscării• Cererile de comisii rogatorii privind indisponibilizarea bunurilor infracționale, transmise în străinătate și executate în Republica Moldova
III.5. Despăgubirea victimelor corupției	<ul style="list-style-type: none">• Prejudiciile suportate de stat și de persoane ca urmare a actelor de corupție, reparate	<ul style="list-style-type: none">• Statisticile privind repararea benevolă a prejudiciilor cauzate prin acte de corupție și acte conexe corupției, în creștere• Prejudiciile cauzate prin acte de corupție și acte conexe corupției, recuperate în baza acțiunilor civile depuse de procurori în interesul statului

Pilonul al IV-lea: Comisia Electorală Centrală și partidele politice

Descrierea problemei: Comisia Electorală Centrală (CEC) este o instituție consolidată în domeniul managementului electoral, care, în ultimii ani, prin intermediul Centrului de Instruire Continuă în

Domeniul Electoral (CICDE), a dezvoltat programe eficiente de instruire, a îmbunătățit considerabil comunicarea publică și transparența în activitate³⁰. În pofida aprecierilor constante pozitive ale OSCE/ODIHR și ale Coaliției Civice pentru Alegeri Libere și Corecte conform cărora alegerile se administrează în mod eficient, rezultatele sondajelor publice denotă încrederea redusă a publicului în posibilitatea organizării unor alegeri libere și corecte. Principalele critici aduse instituției se referă la vulnerabilitatea CEC față de influențele politice; capacitățile limitate ale funcționarilor electorali din cadrul organelor electorale ierarhic inferioare; lipsa de reacție adecvată la încălcări ale legislației electorale, în special cu privire la finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale.

³⁰ Sistemul Național de Integritate – Moldova 2014, Transparency International–Moldova.

Activitatea partidelor politice este un important indiciu al democratizării societății, avînd un rol major atît în constituirea și funcționarea instituțiilor statului, dacă sînt la putere, cît și în promovarea unor alternative de guvernare, dacă sînt în opoziție. În ciuda existenței unui număr important de partide și a alternanței la guvernare, nivelul de încredere a populației în partidele politice nu este mare³¹. În 2015, GRECO a încheiat procedura de apreciere a conformității Republicii Moldova pentru runda a treia de evaluare în partea ce ține de transparența finanțării partidelor politice. Potrivit Addendumului publicat la cel de-al doilea Raport de conformitate privind Republica Moldova³², GRECO a stabilit că majoritatea recomandărilor au fost puse în aplicare în mod satisfăcător, referindu-se la necesitatea ca toate încălcările regulilor de finanțare generală a partidelor politice și a campaniilor electorale să fie clar definite și însoțite de sancțiuni eficiente, proporționate și descurajatoare și care ar putea, după caz, să fie aplicate după validarea alegerilor de către Curtea Constituțională. În raportul GRECO s-a mai arătat că, pentru aplicarea efectivă a noilor norme, este necesar „*a dota mecanismul de supraveghere, care acum este concentrat în cadrul Comisiei Electorale Centrale, cu resursele necesare pentru efectuarea unui control substanțial și proactiv al finanțării campaniilor electorale și a partidelor politice în general*”.

³¹ http://www.iri.org/sites/default/files/iri_moldova_poll_march_2017.pdf

³² Adoptat de GRECO la a 70-a reuniune plenară (Strasbourg, 30 noiembrie–4 decembrie 2015)

[http://procuratura.md/file/Greco%20RC-III%20\(2015\)%20md%20Moldova%20addendum%20e%20RC%20public.pdf](http://procuratura.md/file/Greco%20RC-III%20(2015)%20md%20Moldova%20addendum%20e%20RC%20public.pdf)

Reglementările actuale ale [Legii nr.294/2007](#) privind partidele politice și ale Codului electoral stabilesc că CEC asigură supravegherea și controlul finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale, colectează și sistematizează rapoartele semestriale și anuale privind gestiunea financiară a partidelor politice, rapoartele privind auditul partidelor politice și rapoartele privind finanțarea campaniilor electorale prezentate de concurenții electorali, de asemenea asigură publicarea acestor informații și rapoarte pe pagina sa web oficială.

Totodată, CEC are dreptul să constate contravențiunile legate de neprezentarea de către partidele politice și concurenții electorali a rapoartelor privind gestiunea financiară în termenul și formatul stabilite conform legii, inclusiv de prezentarea unor date incomplete în rapoartele respective, și cele legate de neprezentarea în termen ori prezentarea neconformă a rapoartelor financiare ale partidelor politice, ale altor organizații social-politice sau concurenți electorali. De asemenea, CEC sesizează organele competente privind încălcările contravenționale și penale, precum și privind încălcarea legislației fiscale. Așa fiind, CEC, în virtutea atribuțiilor conferite prin lege, nu deține competențe de investigare a încălcării regulilor de finanțare a partidelor politice și a campaniilor electorale, dar se rezumă la recepționarea rapoartelor concurenților electorali și publicarea acestora pe pagina sa web. CEC nu verifică rapoartele, donatorii efectivi și nu dispune de capacitatea de a depista finanțările potențial ilicite și/sau dubioase.

Ținte specifice ale obiectivului nr. 16 de dezvoltare durabilă al ONU:

- Reducerea semnificativă a fluxurilor financiare ilicite [...] (16.4)
- Reducerea semnificativă a corupției și mituirii în toate formele lor (16.5)
- Asigurarea accesului public la informații și protejarea libertăților fundamentale [...] (16.10).

Obiectivul pilonului al IV-lea: Creșterea integrității politice și consolidarea controlului asupra

finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale

Indicatori de impact:

- Încrederea în Comisia Electorală Centrală îmbunătățită
- Încrederea în partidele politice îmbunătățită.

<i>Prioritățile pilonului IV</i>	<i>Rezultate scontate</i>	<i>Indicatori de rezultat</i>
IV.1. Transparența finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale	• Societatea informată cu privire la sursele de finanțare a partidelor politice și a campaniilor electorale	• Monitorizare publică posibilă • Rapoartele partidelor politice privind finanțarea campaniilor electorale, disponibile
IV.2. Control eficient al finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale	• Asigurarea accesului la guvernare pentru partidele oneste și politicienii integri	• Monitorizarea din partea societății civile și a misiunilor internaționale de observare a alegerilor consemnează îmbunătățiri • Încălcarea regulilor de finanțare a partidelor politice și a campaniilor electorale și cu privire la coruperea alegătorilor, investigate • Sancțiuni administrative, contravenționale și penale aplicate

Pilonul al V-lea: Curtea de Conturi

Descrierea problemei: Printre rezultatele urmărite de SNA 2011–2016³³ a fost consolidarea capacității Curții de Conturi și sporirea impactului activității de audit, ce urmau să fie confirmate prin numărul celor trași la răspundere pentru încălcări depistate de Curte. Evaluarea implementării SNA 2011–2016 a constatat că procuratura și Curtea de Conturi nu au înregistrat progrese semnificative la acest capitol³⁴ din cauza următoarei proceduri: auditorii Curții de Conturi identifică semne ale presupuselor infracțiuni de corupție în timpul desfășurării auditului propriu-zis, materialele acestuia fiind transmise Procuraturii Generale doar după întocmirea raportului de audit, urmînd ca procuratura să le transmită organelor de urmărire penală competente. Lipsa unei colaborări dintre auditori și organele de urmărire penală la etapa anterioară aprobării rapoartelor de audit creează situația în care conținutul respectivelor rapoarte devine cunoscut mai întîi eventualilor vinovați de comiterea infracțiunilor de abuz, depășire a atribuțiilor de serviciu, corupție etc. în cadrul entităților publice, iar acest fapt le permite să ascundă urmele infracțiunii. Pentru a depăși problema respectivă, în anul 2016, Curtea de Conturi a aprobat un regulament privind procedurile aplicate în cazul identificării de către auditori a riscului de fraudă/corupție³⁵, însă deocamdată nu există o practică consistentă de aplicare a noilor proceduri.

³³ Rezultatul scontat 6, secțiunea 4.3 „Rezultate scontate”, capitolul IV „Elemente-cheie ale Strategiei”.

³⁴ http://cna.md/sites/default/files/sna_rapoarte/evaluarea_preliminara_sna_2011-2015_03.2016_0.doc, pag.36

³⁵ <http://www.ccrm.md/doc.php?l=ro&idc=196&id=5854&t=/Cadrul-legal/Regulamente/Regulamentul-privind-procedurile-aplicate-in-cadrul-Curtii-de-Conturi-in-cazul-identificarii-determinarii-de-catre-auditori-a-riscului-de-fraudacoruptie>

Analizele și studiile³⁶ care au avut în vizor activitatea Curții de Conturi au constatat, la fel, probleme legate de finalitatea hotărîrilor acestei autorități și de responsabilizarea inconsistentă a instituțiilor auditate. Alte probleme menționate care ar submina activitatea de control a Curții de Conturi și impactul ei asupra sistemului de management financiar public sînt: nivelul scăzut de încredere a entităților auditate și a societății față de rolul autorității supreme de audit de a veghea și a sancționa efectiv cazurile de administrare ineficientă și neconformă a resurselor financiare și a patrimoniului public; lipsa mecanismelor de identificare precoce a riscurilor de fraudă și corupție; calitatea rapoartelor; neimplementarea sau implementarea neadecvată a recomandărilor rapoartelor de audit; nerecuperarea prejudiciului constatat în rapoartele Curții; lipsa reglementărilor privind auditarea unor domenii cu impact major pentru societate; transparența activității instituției de planificare a controalelor de audit, raportarea activității Curții de Conturi și neauditarea rapoartelor ei financiare de către instituții de audit

independente.

³⁶ Transparency International–Moldova: „Sistemul național de integritate – Moldova 2014”; Transparency International–Moldova: „Monitorizarea implementării hotărârilor Curții de Conturi: cazul MAI”; Expert Grup: „Monitorizarea executării hotărârilor Curții de Conturi pe anul 2014”

<http://www.expert-grup.org/ro/biblioteca/item/1182-studiu-monitorizare-cc-2014&category=180>

Coordonarea asistenței externe pe parcursul ultimilor doi ani a înregistrat mai multe curențe, în mare parte datorate instabilității politice, dar și din motive imputabile autorităților cărora le-a fost încredințată coordonarea sectorială a asistenței. În aceste condiții, o nouă provocare pentru Curtea de Conturi este supravegherea mecanismului de gestiune a asistenței externe³⁷.

³⁷ <http://www.expert-grup.org/ro/biblioteca/sectorul-public/item/1332-despre-cum-se-pierd-banii-publici&category=180>

Ținte specifice ale obiectivului nr. 16 de dezvoltare durabilă al ONU:

- Reducerea semnificativă a fluxurilor financiare ilicite [...], consolidarea recuperării și returnării bunurilor furate (16.4)
- Reducerea semnificativă a corupției și mituirii în toate formele lor (16.5)
- Dezvoltarea unor instituții eficiente, responsabile și transparente la toate nivelurile (16.6).

Obiectivul pilonului al V-lea: Consolidarea capacităților Curții de Conturi de prevenire a corupției în domeniul administrării resurselor financiare și al utilizării patrimoniului public, precum și al asistenței financiare externe

Indicatori de impact:

- Încrederea în Curtea de Conturi îmbunătățită
- Independența auditului efectuat de Curtea de Conturi asigurată.

<i>Prioritățile pilonului V</i>	<i>Rezultate scontate</i>	<i>Indicatori de rezultat</i>
V.1. Transparența activității Curții de Conturi	• Sporirea calității în activitatea Curții de Conturi	• Monitorizarea activității Curții de Conturi din partea societății civile, îmbunătățită
V.2. Impactul activității de audit	• Asigurarea integrității fondurilor publice și a celor din asistența externă	• Sancțiuni pentru acte de corupție constatate în baza informațiilor transmise de Curtea de Conturi, aplicate • Prejudiciul cauzat statului, recuperat

Pilonul al VI-lea: Avocatul poporului (Ombudsman)

Descrierea problemei: Potrivit Raportului Departamentului de Stat al SUA privind situația drepturilor omului în Republica Moldova pentru anul 2015, „Corupția răspândită a continuat să fie cea mai importantă problemă pentru realizarea drepturilor omului”³⁸. Orice act de corupție, indiferent ce formă îmbracă – mituire, neglijență, exces sau abuz, implică și încălcări ale drepturilor omului. Avocatul poporului are un rol-cheie în asigurarea respectării drepturilor omului, misiunea sa fiind să prevină încălcarea acestora prin monitorizarea și raportarea modului de respectare a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului la nivel național, prin perfecționarea legislației ce ține de domeniul drepturilor și libertăților omului, prin colaborare internațională, precum și prin promovarea drepturilor și libertăților omului și a mecanismelor lor de apărare.

³⁸ <http://www.state.gov/documents/organization/253089.pdf>

De cele mai dese ori drepturile cetățenilor sînt afectate de administrarea defectuoasă și birocrăția din instituțiile publice, de neregulile administrative, de incorectitudine, discriminare, de persecuțiile din

partea superiorilor, de abuzul de putere, de lipsa de răspuns și reacții din partea autorităților, precum și de refuzul sau întârzierile nejustificate ale acestora de a oferi informații. Este de datoria Avocatului Poporului să se asigure că oficialii și autoritățile publice cunosc și aplică prevederile legislației în domeniul drepturilor omului, iar funcționarii publici își îndeplinesc atribuțiile conform principiilor unei administrații eficiente. Avocatul Poporului investighează performanțele oficialilor și ale autorităților în baza reclamațiilor cetățenilor, adresează Parlamentului petiții de atenționare asupra încălcării drepturilor cetățenilor de către o autoritate sau o instituție publică.

Persecuția persoanelor care denunță sau avertizează, în interes public, cu privire la comiterea unor iregularități, abuzuri sau încălcări în cadrul instituțiilor are conotații îngrijorătoare. În prezent, nicio autoritate publică nu și-a asumat funcția de protecție și reprezentare a intereselor persoanelor care denunță/avertizează cu privire la potențiale infracțiuni de corupție și alte practici ilegale. Astfel, drepturile fundamentale ale avertizorilor sînt grav afectate (dreptul la muncă, dreptul de a nu fi discriminat, dreptul la un proces echitabil etc.), ceea ce demotivează alte persoane de a se opune corupției și ilegalităților.

Ținte specifice ale obiectivului nr.16 de dezvoltare durabilă al ONU:

- Dezvoltarea unor instituții eficiente, responsabile și transparente la toate nivelurile (16.6)
- Asigurarea accesului public la informații și protejarea libertăților fundamentale (16.10)
- Promovarea și aplicarea unor legi și politici nediscriminatorii pentru o dezvoltare durabilă (16.b).

Obiectivul pilonului al VI-lea: Dezvoltarea funcțiilor Avocatului Poporului de prevenire a corupției prin responsabilizarea instituțiilor publice cu privire la respectarea drepturilor omului și asigurarea protecției avertizorilor de integritate

Indicatori de impact:

- Încrederea în Avocatul Poporului îmbunătățită
- Respectarea drepturilor fundamentale asigurată
- Rata persoanelor care omit să denunțe corupția din frică de persecuții, redusă.

<i>Prioritățile pilonului VI</i>	<i>Rezultate scontate</i>	<i>Indicatori de rezultat</i>
VI.1. Prevenirea corupției pentru asigurarea respectării drepturilor omului	• Respectarea drepturilor omului în cadrul entităților publice	<ul style="list-style-type: none"> • Rapoartele partenerilor de dezvoltare privind situația drepturilor omului în Republica Moldova consemnează îmbunătățiri • Riscurile afectării drepturilor omului prin corupția constatată în rapoartele CNA privind evaluarea integrității instituționale, înlăturate de către entitățile evaluate
VI.2. Protejarea drepturilor fundamentale ale avertizorilor de integritate	• Încurajarea denunțării corupției și a fraudelor de către angajați	<ul style="list-style-type: none"> • Cadru normativ privind procedura de protecție a avertizorilor de integritate, elaborat și adoptat • Avertizori de integritate care au solicitat protecție și care au fost luați sub protecția Avocatului Poporului <ul style="list-style-type: none"> • Rapoartele Avocatului Poporului prezentate în Parlament • Monitorizarea activității Avocatului Poporului din partea societății civile, îmbunătățită

Pilonul al VII-lea: Sectorul privat

Descrierea problemei: Raportul de evaluare a conformității sistemului anticorupție al Republicii Moldova cu principalele standarde internaționale în domeniul combaterii corupției și asigurării integrității³⁹, lansat în octombrie 2016, a scos în evidență efectele distructive ale corupției asupra sectorului privat. Potrivit cercetării din anul 2015 a Băncii Mondiale cu privire la ușurința de a desfășura o afacere (Ease of Doing Business) în Republica Moldova, în pofida progreselor raportate în unele sectoare, eforturile de a combate corupția, de a crește transparența în procesul de luare a deciziilor, de a reduce birocrăția și de a asigura respectarea statului de drept nu au produs deocamdată îmbunătățiri

semnificative în climatul investițional.

³⁹ Raport elaborat la comanda Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD) în cadrul proiectului „Consolidarea funcției de prevenire a corupției și a funcției analitice ale Centrului Național Anticorupție (CNA)”, implementat cu suportul financiar al Ministerului Afacerilor Externe al Norvegiei.

Riscuri de corupție se atestă în domeniile reglementării operațiunilor de import–export, protecția concurenței, construcția de spațiu locativ, parteneriatele public-private, guvernanta corporativă, în special în întreprinderile cu cota integrală sau majoritară de stat/municipală etc. În ultimii ani, fraudele din sectorul financiar-bancar, asociate lipsei de transparență a acționariatului, corupției și spălărilor de bani, au generat o profundă dezamăgire și neîncredere a populației față de clasa politică, precum și riscuri considerabile pentru securitatea națională.

Costurile corupției în sectorul privat sînt enorme, afectînd calitatea bunurilor achiziționate/livrate și a serviciilor prestate, competitivitatea și regulile economiei de piață, procesul investițional și bugetul public național. Mita plătită de agenții economici și influențele clientelare în obținerea contractelor de achiziții publice determină creșterea frauduloasă a costurilor acestor contracte în detrimentul calității serviciilor prestate și a bunurilor livrate. Agenții economici, agenții publici, dar și actorii politici stabilesc relații ilicite pentru a obține contracte de achiziții publice și a finanța partidele politice.

Potrivit unui sondaj privind percepția și experiența personală a gospodăriilor casnice și a oamenilor de afaceri referitoare la corupție, valoarea totală a mitei plătite de oamenii de afaceri în anul 2015 este estimată la 381 de milioane de lei (aproximativ 19213 milioane dolari SUA).

Nivelul standardelor etice ale întreprinderilor mici este scăzut. Majoritatea întreprinderilor mari nu aplică reguli de management corporativ etic. Conform Indicelui global al libertății economice 2016, realizat de Heritage Foundation, Republica Moldova se situează pe locul al 117-lea din 178 de țări. Cercetarea evidențiază corupția ca fiind una dintre principalele provocări, menționînd că birocrăția și lipsa de transparență sînt factorii care scumpesc și complică înființarea și desfășurarea unei afaceri în Republica Moldova. Potrivit Indicelui global al riscului de mită în afaceri (Global Business Bribery Risk Index), realizat de asociația întreprinderilor neguvernamentale TRACE International, Republica Moldova ocupă locul al 130-lea din 197 de țări. Cel mai înalt scor (70) a fost atribuit interacțiunii cu Guvernul, Republica Moldova fiind plasată în grupul țărilor cu un nivel ridicat al riscurilor de corupție.

În interacțiunea sectorului privat cu sectorul public sînt frecvente situațiile de pantuflaj. Exponenții sectorului public se transferă cu lejeritate în sectorul privat, controlat anterior de ei din poziția de agenți publici, fapt care conduce inevitabil la favoritism, conflicte de interese și la utilizarea informațiilor confidențiale și de serviciu în interesul persoanelor private și în detrimentul interesului public. Restricțiile impuse de legislație nu sînt respectate și nu există un mecanism de obligare verificabilă a declarării de către funcționar a ofertelor de transfer în sectorul privat pe care le-a primit și pe care intenționează să le accepte, nici modalități de monitorizare și tranșare a acestor situații generatoare de abuzuri.

Influențele politice asupra numirii persoanelor în organele de conducere și de control ale întreprinderilor de stat și municipale, precum și capacitatea managerială redusă a acestora sînt asociate de regulă cu favoritism, conflicte de interese și cu abuzuri. Lipsa de transparență în administrarea și conducerea întreprinderilor cu cota de capital majoritară sau integrală de stat/municipală, lipsa de răspundere pentru gestiunea defectuoasă denotă existența unor probleme majore în guvernanta corporativă a întreprinderilor cu participarea statului și a administrației publice locale.

Reglementarea cerințelor de desfășurare legală a antreprenoriatului și incriminarea infracțiunilor de corupție în sectorul privat, inclusiv prin stabilirea răspunderii penale a persoanelor juridice pentru infracțiunile de corupție comise, nu sînt suficiente pentru a soluționa problema corupției în sectorul privat. Este esențial ca și organizațiile comerciale să își asume un rol proactiv în stabilirea unei culturi de integritate și transparență corporativă.

O sursă de inspirație pentru creșterea eticii și culturii corporative în acest sens este noul standard internațional ISO 37001:2016 „Sisteme de management anticorupție. Cerințe și recomandări de implementare”, menit să sprijine organizațiile de stat și pe cele comerciale în evitarea și gestionarea

riscurilor/costurilor/daunelor care pot fi cauzate de corupție, de asemenea să promoveze încrederea în afaceri și să consolideze reputația acestor organizații.

Ținte specifice ale obiectivului nr. 16 de dezvoltare durabilă al ONU:

- Reducerea semnificativă a corupției și mituirii în toate formele lor (16.5)
- Reducerea semnificativă a fluxurilor financiare ilicite [...], consolidarea recuperării și returnării bunurilor furate [...] (16.4).

Obiectivul pilonului al VII-lea: Promovarea unui mediu de afaceri concurențial, corect, bazat pe standarde de integritate corporativă, transparență și profesionalism în interacțiunea cu sectorul public.

Indicatori de impact:

- Riscurile de corupție reduse și nivelul mitei oferite în sectorul privat, diminuat
- Libertatea afacerilor față de corupție, asigurată
- Gradul de risc privind spălarea banilor, redus.

<i>Prioritățile pilonului VII</i>	<i>Rezultate scontate</i>	<i>Indicatori de rezultat</i>
VII.1. Transparența sectorului privat în relațiile sale cu sectorul public	<ul style="list-style-type: none"> • Prevenirea promovării intereselor agenților economici afiliați exponenților mediului public și politic în relațiile comerciale cu statul: parteneriate public-private, concesiuni, privatizări, achiziții publice etc. • Prevenirea spălării banilor proveniți din corupție • Facilitarea recuperării bunurilor provenite din infracțiuni de corupție 	<ul style="list-style-type: none"> • Investigații jurnalistice/penale privind beneficiarii efectivi din mediul public/politic ai parteneriatelor public-private, concesiunilor, privatizărilor, achizițiilor publice etc., realizate și sancțiuni aplicate
VII.2. Sporirea integrității în activitatea întreprinderilor cu cotă integrală sau majoritară de stat/municipală	<ul style="list-style-type: none"> • Prevenirea promovării intereselor private ale demnitarilor publici în cadrul întreprinderilor cu cotă integrală sau majoritară de stat/ municipală, aflate sub controlul entităților publice pe care le conduc 	<ul style="list-style-type: none"> • Indicatorii rentabilității întreprinderilor cu cotă integrală sau majoritară de stat/municipală, îmbunătățiți
VII.3. Etica afacerilor	<ul style="list-style-type: none"> • Asigurarea unui mediu concurențial liber, corect și onest pentru sectorul privat 	<ul style="list-style-type: none"> • Sancțiuni aplicate exponenților mediului de afaceri pentru corupere activă, dare și luare de mită, trafic de influență și abuzuri

Capitolul IV

PREMISELE UNEI IMPLEMENTĂRI EFICIENTE

Implementarea eficientă a Strategiei presupune existența unor anumite premise. Documentul de politici anterior, SNA 2011–2016, a prevăzut cinci asemenea premise, însă evaluarea implementării lui a demonstrat că majoritatea premiselor nu au fost respectate: voința politică nu s-a materializat de fiecare dată, mai multe acte normative nefiind aprobate/adoptate, iar controlul parlamentar nu a fost realizat; implementarea eficientă, la fel, nu a fost pe deplin asigurată, o mare parte a autorităților implementatoare demonstrând abordări formaliste; flexibilitatea în abordare nu a fost plinar asigurată, iar acoperirea financiară a fost un neajuns esențial în implementarea SNA 2011–2016.

O altă problemă relevantă în procesul de implementare a documentului de politici anticorupție anterior a fost preluarea unor anumite măsuri planificate de acesta în alte documente de politici, în special în cele din domeniul reformării sectorului justiției și reformării administrației publice, fiind reținute diferențe de termene, responsabili și indicatori. Aceste dublări necorelate au provocat confuzii și chiar au compromis pe alocuri procesul de implementare a măsurilor prevăzute, astfel încât ele au rămas neimplementate în toate aceste strategii.

Data fiind experiența punerii în aplicare a strategiilor anterioare, pentru implementarea actualei Strategii este importantă recunoașterea și respectarea următoarelor premise:

- **Stabilitatea și voința politică.** Activitatea de prevenire și combatere a corupției și, implicit, percepțiile cetățenilor despre amploarea fenomenului sînt puternic influențate de evenimentele care se produc în spațiul politic. Restructurările constante, dar incoerente ale autorităților anticorupție și ale cadrului normativ ce le guvernează activitatea demonstrează că influențele politice au afectat grav funcționalitatea acestor instituții și au alimentat constant neîncrederea publicului în ele, inclusiv fiind pusă în dubiu integritatea celor chemați să contracareze flagelul corupției. Din această perspectivă este important ca orice influențe ale politicului asupra autorităților anticorupție să fie eliminate, voința politică urmînd să se manifeste doar la etapa adoptării actelor necesare pentru asigurarea sistemului național de integritate și anticorupție, eficient și credibil, precum și la etapa exercitării controlului parlamentar asupra executării legilor și somării autorităților de a le pune în aplicare în mod adecvat.

- **Asigurarea financiară.** Implementarea documentelor de politici implică anumite cheltuieli. Lipsa unui suport financiar pentru acoperirea costurilor măsurilor promovate de prezenta Strategie poate compromite finalitatea acesteia, atingerea obiectivelor propuse și rezultatele scontate. Prin urmare este importantă asigurarea cu mijloace financiare suficiente, identificate și aprobate ca parte componentă a bugetului fiecărei instituții, precum și atragerea susținerii financiare din alte surse permise de lege.

- **Asumarea responsabilității din partea instituțiilor-pilon.** Odată cu adoptarea Strategiei, Parlamentul, Guvernul, APL, puterea judecătorească și autoritățile anticorupție, Comisia Electorală Centrală, Curtea de Conturi și Avocatul Poporului urmează să-și asume rolul de promotori activi ai scopului și obiectivelor acesteia. Este important ca instituțiile-pilon, potrivit cu competențele lor funcționale, să pună presiunea necesară pe autoritățile implementatoare, responsabile de executarea măsurilor din Strategie, astfel încît toate acțiunile programate să fie îndeplinite în volum deplin și în termenele stabilite.

- **Control public, monitorizare independentă și imparțială.** Eficiența implementării Strategiei depinde, de asemenea, de contribuția societății civile și mass-mediei, ele fiind parte din sistemul național de integritate al Republicii Moldova. Astfel, pe lîngă depunerea rapoartelor oficiale ale instituțiilor responsabile la Secretariatul grupurilor de monitorizare, este important ca pilonul societății civile și al mass-mediei să contribuie nemijlocit la monitorizarea implementării planurilor de acțiuni de către celelalte instituții-pilon și să prezinte rapoarte alternative la rapoartele oficiale ale autorităților. Premise importante în acest sens sînt libertatea, independența, transparența, integritatea și credibilitatea organizațiilor neguvernamentale și ale instituțiilor media.

- **Abordări complementare și evitarea dublărilor.** În măsura în care acțiunile planificate în vederea implementării actualei Strategii sînt utile altor documente naționale de politici, legiuitorul va prevedea, în planurile de acțiuni pentru realizarea acestora din urmă, doar acțiuni complementare, avînd în vedere termenele, executorii și indicatorii fixați în planurile de acțiuni ale prezentei Strategii. În toate cazurile se vor evita dublările care induc confuzii la implementare din partea autorităților responsabile sau la degrevarea de orice răspundere pentru implementare.

Doar în prezența tuturor premiselor menționate, implementarea măsurilor prevăzute de Strategie va produce impactul scontat prin indicatorii prevăzuți în capitolul III.

Capitolul V

PROCEDURILE DE RAPORTARE ȘI MONITORIZARE

Scopul și obiectivele Strategiei se realizează prin implementarea planurilor de acțiuni prevăzute pentru pilonii de integritate. Implementarea planurilor de acțiuni se monitorizează prin intermediul grupurilor de monitorizare, activitatea cărora este facilitată de un secretariat asigurat de CNA. Evoluția indicatorilor de impact ai Strategiei se măsoară cu ajutorul unui sondaj anual. Rapoartele de monitorizare și evaluare a implementării Strategiei sînt publice, iar raportul de evaluare finală este discutat anual în Comisia securitate națională, apărare și ordine publică a Parlamentului, după care este audiat în plenul legislativului, care adoptă o hotărîre pe marginea lui.

Planurile de acțiuni ale pilonilor I–VII ai Strategiei sînt organizate conform priorităților, stabilind

acțiunile, termenele de realizare, instituțiile responsabile, indicatorii de progres, obiectivele generale corelative, sursa de finanțare și sursele de verificare. Planurile de acțiuni se aprobă pentru toată perioada de acțiune a Strategiei.

Pînă la mijlocul termenului de implementare a Strategiei, comisia permanentă a Parlamentului pentru probleme de securitate națională, apărare și ordine publică, cu sprijinul Secretariatului grupurilor de monitorizare, consultă instituțiile responsabile și alte părți interesate în vederea verificării actualității și exactității acțiunilor planificate și decide, după caz, înaintarea în Parlament a propunerilor de modificare și completare a planurilor de acțiuni pentru fiecare pilon. Totodată, planurile de acțiuni se completează cu indicarea țintei ce urmează a fi atinsă în comparație cu valoarea indicatorilor de progres înregistrați pînă la mijlocul termenului de implementare a Strategiei pentru acțiunile cu caracter permanent ce presupun o verificare periodică a indicatorilor de progres.

Înainte de expirarea termenului de implementare a Strategiei, Comisia securitate națională, apărare și ordine publică decide asupra oportunității de extindere a acestui termen.

Grupurile de monitorizare a Strategiei se constituie din conducători ai instituțiilor implementatoare ale pilonilor pe care îi monitorizează. Activitatea de monitorizare a Strategiei se organizează în 3 grupuri, după cum urmează:

Grupul de monitorizare 1 – responsabil de pilonii I. Parlamentul și IV. Comisia Electorală Centrală și partidele politice. Componența Grupului de monitorizare 1 este următoarea:

- Președintele și vicepreședinții Parlamentului
- Președinții comisiilor parlamentare permanente
- Cîte un reprezentant din partea fracțiunilor care nu dețin conducerea comisiilor parlamentare permanente
- Președintele, membrii și secretarul CEC
- Reprezentanții a 5 partide extraparlamentare
- Reprezentanții a 4 asociații obștești.

Grupul de monitorizare 2 – responsabil de pilonii II. Guvernul, sectorul public și administrația publică locală și VII. Sectorul privat. Componența Grupului de monitorizare 2 este următoarea:

- Prim-ministrul
- Membrii Guvernului
- Președinții autorităților administrației publice locale de nivel II din cel puțin o treime a unităților administrativ-teritoriale din regiunile centru, nord și sud (participare prin rotație)
- Primarii municipiilor Chișinău, Bălți și Comrat
- Președintele Camerei de Comerț și Industrie
- Cîte un reprezentant al Confederației Naționale a Sindicatelor și al Confederației Naționale a Patronatelor
- Reprezentanții a 6 asociații obștești.

Grupul de monitorizare 3 – responsabil de pilonii III. Justiție și autoritățile anticorupție, V. Curtea de Conturi și VI. Avocatul Poporului. Componența Grupului de monitorizare 3 este următoarea:

- Președintele și 3 membri desemnați ai Consiliului Superior al Magistraturii
- Președintele și 3 membri desemnați ai Consiliului Superior al Procurorilor
- Procurorul și adjuncții procurorului anticorupție
- Directorul și adjuncții directorului CNA
- Președintele și vice-președintele ANI
- Directorul SIS
- Președintele și membrii Curții de Conturi
- Avocatul Poporului și secretarul general al Oficiului Avocatului Poporului
- Reprezentanții a 4 asociații obștești.

Statutul de observatori pe lângă grupurile de monitorizare îl pot avea consilierii de politici ai instituțiilor-piloni, reprezentanții altor instituții publice, ai instituțiilor internaționale și ai corpului diplomatic pe baza solicitărilor formulate în acest sens de către aceștia.

Sedințele grupurilor de monitorizare au loc cu o periodicitate de două ori pe an pentru fiecare

din cele 3 grupuri de monitorizare, în cadrul lor fiind audiate public progresele și dificultățile în implementarea acțiunilor scadente planificate conform Strategiei.

Ședințele grupurilor de monitorizare sînt găzduite de una dintre instituțiile-piloni de care este responsabil grupul respectiv. Ședințele sînt prezidate din oficiu de către conducerea instituției-gazdă. În perioada dintre ședințele grupului de monitorizare, conducătorul instituției care a găzduit ultima ședință se consideră președinte al grupului respectiv pînă la următoarea ședință găzduită de o altă instituție din cadrul pilonilor monitorizați de grup.

Secretariatul grupurilor de monitorizare coordonează în prealabil cu instituțiile din cadrul pilonilor găzduirea fiecărei ședințe, distribuie agenda, rapoartele de monitorizare și evaluare, precum și alte materiale către toți membrii grupului cu 10 zile înainte de ziua ședinței. Secretariatul și instituția care găzduiește ședința grupului de monitorizare plasează un anunț privind desfășurarea ședinței pe paginile web ale CNA și instituției respective, cu cel puțin 3 zile înainte de data fixată a ședinței. Ședințele grupurilor de monitorizare sînt publice.

În cadrul ședințelor se audiază rapoartele de monitorizare și evaluare a implementării Strategiei, prezentate succint de către Secretariatul grupurilor de monitorizare. Reprezentanții instituțiilor-piloni a căror activitate a fost vizată pot face completări și/sau obiecții pe marginea raportului Secretariatului. Reprezentanții societății civile pot pregăti și prezenta succint rapoarte alternative la rapoartele Secretariatului.

După prezentarea rapoartelor Secretariatului grupurilor de monitorizare, a obiecțiilor și completărilor instituțiilor implementatoare, a rapoartelor alternative ale societății civile, președintele grupului de monitorizare alocă timp pentru discuții, comentarii și dezbateri între membrii grupului, oferind posibilitatea de intervenție și altor persoane invitate în ședință în calitate de observatori, dar și altor persoane prezente.

Ședințele grupului de monitorizare se încheie cu adoptarea deciziilor corespunzătoare de către membrii grupului, la inițiativa președintelui sau propuse președintelui de oricare dintre membrii grupului în vederea îmbunătățirii performanțelor în realizarea Strategiei. Deciziile grupului de monitorizare se adoptă prin consensul majorității membrilor grupului, oferind posibilitatea de a se exprima acelor membri ai grupului care au o altă opinie. Ședințele grupurilor de monitorizare sînt deliberative dacă la ele participă majoritatea membrilor grupului. În cazul adoptării unor decizii care prezintă interes pentru publicul larg (atenționarea instituțiilor responsabile care nu implementează sau tergiversează implementarea măsurilor conform Strategiei, alte măsuri dispuse instituțiilor-piloni monitorizate de grupul respectiv), președintele grupului de monitorizare face o declarație în fața reprezentanților mass-media.

Secretariatul grupurilor de monitorizare (în continuare – *Secretariatul*) va fi asigurat de CNA, care va desemna o structură specializată în acest sens. Atribuțiile Secretariatului sînt următoarele:

- a) ținerea evidenței membrilor grupurilor de monitorizare;
- b) organizarea ședințelor grupurilor de monitorizare;
- c) întocmirea proceselor-verbale ale ședințelor și a dispozițiilor grupurilor de monitorizare;
- d) colectarea, stocarea și sintetizarea informațiilor prezentate de instituțiile implementatoare;
- e) elaborarea rapoartelor semestriale și anuale ale grupurilor de monitorizare privind implementarea acțiunilor planificate pentru fiecare dintre pilonii Strategiei;
- f) elaborarea proiectelor de rapoarte anuale privind implementarea Strategiei;
- g) alte atribuții complementare celor enumerate.

Entitățile publice prezintă la Secretariat, în scris și prin poșta electronică, informațiile necesare pentru monitorizarea și evaluarea progresului în implementarea acțiunilor planificate de care sînt responsabile, în termenele stabilite în planurile de acțiuni. În decursul primului an de implementare a Strategiei, Secretariatul va dezvolta o platformă electronică de raportare a progresului, la care va conecta toate entitățile publice/instituțiile responsabile. Guvernul va facilita acordarea de semnături electronice suplimentare, după caz, atât instituțiilor care le dețin, cît și celor care nu le dețin.

Rapoartele de monitorizare și evaluare a implementării Strategiei se întocmesc de Secretariat cu cel puțin 2 săptămîni înainte de ședințele grupurilor de monitorizare la care sînt audiate public. Rapoartele conțin:

- un rezumat executiv al principalelor constatări ale raportului;
- descrierea progresului instituțiilor responsabile de realizarea acțiunilor scadente și atingerea indicatorilor de progres – conform pilonilor la care se referă raportul;
- aprecierea progresului cantitativ în vederea realizării rezultatelor scontate și a indicatorilor de rezultat ai priorităților – conform pilonilor la care se referă raportul;
- descrierea riscurilor din activitatea instituțiilor responsabile, care pot duce la tergiversări în implementarea acțiunilor ce nu au ajuns la scadență;
- concluzii și recomandări.

Rapoartele anuale și raportul final vor conține suplimentar și:

- reflectarea indicatorilor de impact, a indicatorilor obiectivelor generale și ai scopului Strategiei, conform sondajului de urmărire a impactului Strategiei;
- reflectarea indicatorilor de impact ai Strategiei conform unor surse de date alternative (alte sondaje realizate de organizații neguvernamentale, organizații naționale și internaționale).

Sursele de date alternative de reflectare a indicatorilor de impact ai Strategiei și valoarea lor de referință la începutul implementării ei se consideră indicatorii incluși în Grila de urmărire a impactului Strategiei adoptate de Parlament.

Raportul final de evaluare a implementării Strategiei se întocmește de către Secretariat și se completează de către un evaluator extern independent, care va da o apreciere proprie constatrilor, bazându-se pe rapoartele alternative ale societății civile, pe alte evaluări și aprecieri naționale și internaționale relevante. Evaluatorul extern independent va fi selectat în baza unui concurs public, anunțat de Parlament. Raportul de evaluare finală a implementării Strategiei va fi audiat în plenul Parlamentului, care va adopta o hotărîre pe marginea lui.

Toate rapoartele de monitorizare și evaluare a implementării Strategiei se publică pe pagina web a CNA. Instituțiile-piloni publică, pe paginile lor web, rapoartele de monitorizare și evaluare a implementării Strategiei sau doar pe cele care se referă la activitatea lor.

Reprezentanții societății civile membri ai grupurilor de monitorizare pot întocmi rapoarte alternative la rapoartele de monitorizare și evaluare a implementării Strategiei, în baza propriilor monitorizări sau a monitorizărilor efectuate de alte organizații neguvernamentale, pe care le pot prezenta la ședința grupului de monitorizare la care se audiază progresul realizat în perioada respectivă de raport. Rapoartele alternative se publică de asemenea pe pagina web a CNA, împreună cu rapoartele Secretariatului.

Sondajul de urmărire a impactului Strategiei este realizat de către Secretariat la începutul implementării Strategiei pentru a fixa valorile inițiale ale indicatorilor de impact ai pilonilor Strategiei, indicatorilor obiectivelor generale și scopului Strategiei, iar ulterior – anual. Constatările fiecărui sondaj se reflectă în rapoartele de monitorizare și evaluare a implementării Strategiei și în raportul final de evaluare. Metodologia de efectuare a sondajului (întrebările, eșantionul și grupurile-țintă prin intermediul cărora se urmărește realizarea indicatorilor de impact, obiectivelor generale și a scopului Strategiei) se determină în urma unui concurs public și este păstrată neschimbată pe toată perioada implementării Strategiei pentru urmărirea exactă a evoluției acestor indicatori.

Desemnarea reprezentanților societății civile (asociațiilor obștești) în cadrul grupurilor de monitorizare se face de către Consiliul Național al ONG și Alianța Anticorupție conform următoarelor criterii:

- competență în domeniul de activitate al instituțiilor-piloni monitorizate de către grupul de monitorizare respectiv;
- lipsa unor interese personale în raport cu instituțiile-piloni monitorizate de către grupul de monitorizare respectiv;
- transparența finanțării și a activităților desfășurate de organizația neguvernamentală din care face parte;
- disponibilitatea de a participa la ședințele grupului de monitorizare.

Lista reprezentanților societății civile desemnați în calitate de membri în cadrul celor 3 grupuri de monitorizare se comunică Secretariatului în termen de 3 luni de la intrarea în vigoare a Strategiei. Dacă

la expirarea acestui termen lista membrilor desemnați nu este comunicată Secretariatului, acesta are dreptul să invite direct organizațiile neguvernamentale care corespund criteriilor menționate să desemneze membri în grupurile de monitorizare.

Reprezentanții societății civile desemnați în calitate de membri în cadrul celor 3 grupuri de monitorizare pot fi retrași de către Consiliul Național al ONG și Alianța Anticorupție sau, după caz, de către Secretariat, la solicitarea altor membri ai grupurilor de monitorizare din care fac parte, dacă aceștia încetează să mai întrunească criteriile în baza cărora au fost desemnați.

Informația despre reprezentanții desemnați ai societății civile este făcută publică de către Secretariat pe pagina web a CNA.

Desemnarea reprezentanților partidelor politice extraparlamentare în cadrul Grupului de monitorizare 1 se face de către primele 5 partide politice extraparlamentare care au înregistrat cel mai bun rezultat electoral în timpul ultimului scrutin parlamentar, la invitația Secretariatului. În cazul în care un partid politic extraparlamentar este radiat din registrul partidelor politice după desemnarea reprezentanților săi în cadrul grupului de monitorizare sau în cazul în care refuză propunerea de a fi reprezentat la ședințele acestuia, Secretariatul va invita următoarele partide politice cu cel mai bun rezultat electoral conform datelor oficiale ale CEC.

În cazul în care un partid politic extraparlamentar având reprezentanți desemnați în componența Grupului de monitorizare 1 devine partid parlamentar, aceștia nu mai pot participa la ședințele grupului în calitate de membri care reprezintă partide extraparlamentare. După alegerile generale parlamentare, Secretariatul utilizează procedura descrisă mai sus pentru desemnarea reprezentanților partidelor politice extraparlamentare în calitate de membri ai Grupului de monitorizare 1.

Secretariatul publică informația despre reprezentanții partidelor politice extraparlamentare desemnați în calitate de membri ai Grupului de monitorizare 1 pe pagina web a CNA.

An

**PLAN DE ACȚIUNI:
PILONUL I. PARLAMENTUL**

Prioritatea I.1. Promovarea eticii deputaților							
Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Obiectiv corelativ	Su fin:
1	Adoptarea Codului de etică și conduită a deputatului în Parlament	Trimestrul IV al anului 2022	Parlamentul	Act normativ adoptat	Pagina web a Parlamentului; Monitorul Oficial al Republicii Moldova	Etică	Mi bu
2	Instituirea funcției de Comisar pentru etică și crearea condițiilor pentru activitatea acestuia	Trimestrul II al anului 2023	Parlamentul	Act normativ adoptat; concurs desfășurat; comisar pentru etică desemnat	Pagina web a Parlamentului; Monitorul Oficial al Republicii Moldova	Etică	Mi bu
3	Elaborarea planurilor și a materialelor de instruire a deputaților cu privire la regulile de etică și	Trimestrul I al anului 2023	Subdiviziunea Parlamentului responsabilă de etica și conduita deputatului; CNA;	Plan de instruire elaborat; materiale de instruire elaborate	Pagina web a Parlamentului	Etică	Mi bug su fin: ex

	conduită a deputatului în Parlament		ANI				
4	Instruirea deputaților pe marginea Codului de etică și conduită a deputatului în Parlament	Trimestrul II al anului 2023 – pentru deputați; periodic – pentru deputații noi	Subdiviziunea Parlamentului responsabilă de etica și conduita deputatului; CNA; ANI	100% deputați instruiți	Pagina web a Parlamentului	Etică	Mi bug su fin: ex
5	Întocmirea, prezentarea și publicarea pe pagina web a Parlamentului a raportului privind punerea în aplicare a Codului de etică și conduită a deputatului în Parlament	Trimestrul IV al anului 2023	Subdiviziunea Parlamentului responsabilă de etica și conduita deputatului	Rapoarte publicate pe pagina web a Parlamentului	Pagina web a Parlamentului	Etică	Mi bu:

Prioritatea I.2. Consolidarea controlului parlamentar

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Obiectiv corelativ	Su fin:
6	Aprobarea planurilor anuale de control parlamentar al autorităților independente și al actelor normative adoptate	Trimestrul I al anului 2022; trimestrul I al anului 2023, cu raportarea anuală a indicatorilor de progres	Comisiile permanente ale Parlamentului	Planurile anuale de control parlamentar din partea tuturor comisiilor permanente, publicate pe pagina web a Parlamentului	Pagina web a Parlamentului	Transparență	Mi bu:
7	Întocmirea și publicarea anuală, pe pagina web a Parlamentului, a rapoartelor privind controalele parlamentare efectuate	Trimestrul I al anului 2022; trimestrul I al anului 2023, cu raportarea anuală a indicatorilor de progres	Comisiile permanente ale Parlamentului	Rapoartele privind controalele parlamentare, publicate pe pagina web a Parlamentului; progres în realizarea planurilor anuale de control parlamentar de cel puțin 75%	Pagina web a Parlamentului	Transparență	Mi bu:
8	Aprobarea și publicarea pe pagina web a Parlamentului, la începutul fiecărei sesiuni	Semestrial, cu raportarea anuală a indicatorilor de progres	Parlamentul (Biroul permanent al Parlamentului)	Planurile de evaluare ex-post publicate pe pagina web a Parlamentului	Pagina web a Parlamentului	Transparență	Mi bu:

	parlamentare, a listei de acte normative ce vor fi supuse controlului parlamentar (audieri, evaluări ex-post juridice și de impact)						
9	Prezentarea în plenul Parlamentului a rezultatelor evaluărilor ex-post juridice și de impact asupra actelor normative supuse controlului parlamentar, conform Metodologiei de evaluare ex-post privind implementarea actelor normative	Permanent, cu raportarea anuală a indicatorilor de progres	Direcția generală juridică din cadrul Secretariatului Parlamentului; comisiile permanente ale Parlamentului	Rapoartele privind evaluările ex-post de impact, publicate pe pagina web a Parlamentului	Pagina web a Parlamentului	Transparență	Mi bu
10	Prezentarea și audierea de către comisiile permanente responsabile și, după caz, în plenul Parlamentului a rapoartelor anuale ale autorităților independente aflate sub control parlamentar	Permanent, cu raportarea semestrială a indicatorilor de progres	Comisiile permanente ale Parlamentului	Audieri desfășurate; rapoarte anuale ale autorităților, publicate pe pagina web a Parlamentului și paginile web ale autorităților; probleme identificate în rapoartele discutate în cadrul audierilor și acțiunile întreprinse; recomandări formulate	Ordinea de zi a ședințelor Parlamentului; pagina web a Parlamentului și paginile web ale autorităților; rapoartele anuale	Transparență	Mi bu

Prioritatea I.3. Transparența procesului legislativ și expertiza anticorupție

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Obiectiv corelativ	Su fin:
11	Întocmirea și publicarea sintezei amendamentelor, propunerilor și obiecțiilor înaintate de societatea civilă și alte părți	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	Comisiile permanente sesizate în fond ale Parlamentului	Sinteze ale amendamentelor, propunerilor și obiecțiilor tuturor părților interesate, elaborate în conformitate cu	Pagina web a Parlamentului	Transparență	Mi bu

	interesate, inclusiv de deputați, pe marginea proiectelor de acte normative înainte de a doua lectură, inclusiv cu motivarea respingerii acestora			prevederile Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, publicate pe pagina web a Parlamentului			
12	Monitorizarea întocmirii și publicării sintezei amendamentelor, propunerilor și obiecțiilor înaintate de societatea civilă și alte părți interesate, inclusiv de deputați, pe marginea proiectelor de acte normative înainte de a doua lectură	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	Biroul permanent al Parlamentului; Secretariatul Parlamentului	Rapoarte semestriale ale comisiilor permanente către Biroul permanent al Parlamentului cu privire la contribuțiile societății civile (numărul de organizații, lista proiectelor de acte normative pe marginea cărora au fost făcute propuneri, numărul de propuneri transmise și acceptate în sinteză), publicate pe pagina web a Parlamentului	Rapoartele semestriale ale comisiilor permanente; pagina web a Parlamentului	Transparență	Mi bu
13	Dezvoltarea unei platforme informatice pentru îmbunătățirea monitorizării on-line a procesului legislativ de la înregistrarea proiectului de act normativ în Parlament și până la adoptarea actului normativ	Trimestrul I al anului 2022	Parlamentul	Platforma informatică funcțională pe pagina web a Parlamentului; numărul de accesări ale paginii web a Parlamentului după lansarea platformei informatice	Pagina web a Parlamentului	Transparență	Mi bu
14	Întocmirea de sinteze ale obiecțiilor incluse în rapoartele de expertiză anticorupție pe marginea	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	Autorii inițiativelor legislative; Secretariatul Parlamentului	Sinteze ale obiecțiilor incluse în rapoartele de expertiză anticorupție pe marginea proiectelor de acte normative,	Pagina web a Parlamentului	Transparență	Mi bu

	proiectelor de acte normative și publicarea acestora pe pagina web a Parlamentului concomitent cu proiectele de acte normative înregistrate în Parlament			publicate pe pagina web a Parlamentului			
15	Monitorizarea procesului de întocmire și publicare a sintezei obiectivelor incluse în rapoartele de expertiză anticorupție concomitent cu publicarea proiectelor de acte normative înregistrate în Parlament	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	Biroul permanent al Parlamentului; Secretariatul Parlamentului	Rapoarte semestriale ale Secretariatului Parlamentului către Biroul permanent al Parlamentului cu privire la prezentarea de către autorii inițiativelor legislative a sintezei pe marginea rapoartelor de expertiză anticorupție concomitent cu înregistrarea proiectelor de acte normative	Rapoartele semestriale ale Secretariatului Parlamentului	Transparență	Mișcarea bugetară

**PLAN DE ACȚIUNI:
PILONUL II. GUVERNUL, SECTORUL PUBLIC ȘI ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ LOCALĂ**

<i>Prioritatea II.1. Promovarea integrității în cadrul entităților publice</i>							
Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Obiectiv corelativ	Suport financiar
1	Asigurarea angajării și promovării agenților publici pe bază de merit și de integritate profesională	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice; CNA; SIS	Număr de anunțuri privind concursurile de angajare; număr de agenți publici angajați prin concurs sau prin transfer de la alte entități publice; număr de cazieri privind integritatea profesională solicitate de entitățile publice la angajare;	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-cazierul privind integritatea profesională; pagina web cariere.gov.md ; paginile web ale entităților publice	Etică	Mișcarea bugetară

				<p>număr de contestații depuse împotriva rezultatelor concursurilor organizate;</p> <p>număr de agenți publici angajați/reconfirmați în funcții ca urmare a verificării conform Legii nr.271/2008 privind verificarea titularilor și a candidaților la funcții publice</p>			
2	<p>Asigurarea respectării regimului de incompatibilități, de restricții în ierarhie și de limitare a publicității</p>	<p>Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres</p>	<p>Entitățile publice ai căror agenți publici sunt subiecți ai declarării averilor și intereselor personale;</p> <p>ANI</p>	<p>Număr de cazuri de incompatibilități și restricții în ierarhie atestate în entitățile publice;</p> <p>număr de cazuri de incompatibilități și restricții în ierarhie soluționate în entitățile publice;</p> <p>număr de sesizări la ANI cu privire la încălcarea regimului de incompatibilități și limitare a publicității;</p> <p>număr de persoane suspendate pentru asemenea încălcări</p>	<p>Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-cazierul privind integritatea profesională;</p> <p>raportul anual de activitate al ANI;</p> <p>acte de constatare;</p> <p>pagina web a ANI;</p> <p>paginile web ale entităților publice</p>	<p>Etică</p>	<p>Mi bu</p>
3	<p>Asigurarea respectării regimului declarării averilor și intereselor personale</p>	<p>Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres</p>	<p>Entitățile publice ai căror agenți publici sunt subiecți ai declarării averilor și intereselor personale;</p> <p>ANI</p>	<p>Persoană responsabilă de actualizarea permanentă a Registrului electronic al subiecților declarării averii și a intereselor personale,</p> <p>desemnată prin act normativ al conducătorului entității;</p> <p>număr total al subiecților declarării averii și a intereselor personale care activează în</p>	<p>Platforma electronică de depunere a declarațiilor de avere și interese personale;</p> <p>platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-cazierul privind integritatea profesională;</p> <p>pagina web a ANI;</p> <p>hotărârile instanțelor de judecată;</p>	<p>Etică;</p> <p>descurajare</p>	<p>Mi bu</p>

				entitatea publică pe parcursul anului; număr total de subiecți ai declarării averii și a intereselor personale angajați/numiți/ cu mandatele validate pe parcursul anului; număr de subiecți ai declarării averii și a intereselor personale ale căror mandat/ raporturi de muncă sau de serviciu au încetat pe parcursul anului; număr al sancțiunilor aplicate pentru nerespectarea prevederilor privind declararea averii și intereselor personale	raportul anual de activitate al ANI		
4	Asigurarea respectării regimului conflictelor de interese și neadmiterea favoritismului	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice ai căror angajați sunt subiecți ai declarării averilor și intereselor personale; ANI	Persoană responsabilă de ținerea Registrului de evidență a conflictelor de interese, desemnată prin act normativ al conducătorului entității; Registrul de evidență a conflictelor de interese, aprobat; număr de conflicte de interese declarate în cadrul entităților publice; număr de conflicte de interese soluționate în cadrul entităților publice; număr de conflicte de interese sesizate la ANI; număr de acte de constatare ale ANI cu privire la	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-cazierul privind integritatea profesională; raportul anual de activitate al ANI; acte de constatare pe pagina web a ANI; paginile web ale entităților publice	Etică; descurajare	Miș bu

				<p>conflictele de interese;</p> <p>număr de acte juridice, adoptate în situații de conflict de interese, anulate în instanța de judecată la solicitarea ANI;</p> <p>număr de dosare penale și contravenționale instrumentate privind conflictele de interese penale</p>			
5	Asigurarea respectării regimului juridic al cadourilor	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice	<p>Persoană responsabilă de ținerea Registrului special de evidență a cadourilor;</p> <p>ordin de creare a comisiei de evidență și evaluare a cadourilor;</p> <p>număr de cadouri predate comisiilor de evidență și evaluare a cadourilor în cadrul entităților publice;</p> <p>numărul și valoarea cadourilor răscumpărate în cadrul entităților publice;</p> <p>număr de cadouri inadmisibile transmise CNA și număr de dosare penale și contravenționale instrumentate;</p> <p>registre de evidență a cadourilor, publicate pe paginile web ale entităților publice</p>	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-caziera privind integritatea profesională; paginile web ale entităților publice	Etică	Mișcări
6	Asigurarea neadmiterii, denunțării și tratării influențelor necorespunzătoare	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice	<p>Registru de evidență a influențelor necorespunzătoare;</p> <p>persoană desemnată pentru</p>	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-	Etică	Mișcări

				ținerea registrului; număr de cazuri de influență necorespunzătoare denunțate, în cadrul entităților publice; număr de cazuri de influență necorespunzătoare soluționate, în cadrul entităților publice; număr de cazuri de influență necorespunzătoare denunțate la CNA și SIS	cazierul privind integritatea profesională		
7	Asigurarea neadmiterii și denunțării manifestărilor de corupție; protecția avertizorilor de integritate	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice; CNA; OAP	Număr de manifestări de corupție denunțate de către agenții publici conducătorilor entităților publice; număr de manifestări de corupție denunțate de către agenții publici autorităților anticorupție; mecanism intern, căi de comunicare și înregistrare a avertizărilor de integritate; persoană responsabilă de înregistrarea avertizărilor de integritate; registrul dezvăluirilor practicilor ilegale (avertizărilor de integritate); număr de avertizări de integritate depuse în cadrul entităților publice; număr de avertizări de integritate transmise la CNA; număr de avertizori	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-cazierul privind integritatea profesională	Protecție; etică	Mișcări

				de integritate supuși protecției			
8	Asigurarea intoleranței față de incidentele de integritate	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice	Număr de sancțiuni disciplinare aplicate în cadrul entităților publice în legătură cu incidentele de integritate admise de agenții publici; număr de sesizări depuse de către conducătorii entităților publice la autoritățile anticorupție cu privire la incidentele de integritate ce constituie infracțiuni și contravenții; număr de suspendări din funcții ale agenților publici inculpați pentru infracțiuni de corupție sau conexe corupției	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-caziera privind integritatea profesională	Etică; descurajare	Mi bu
9	Asigurarea respectării transparenței în procesul decizional	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice; CS	Listă a părților interesate elaborată și publicată pe pagina web a entității publice; rapoarte anuale privind transparența în procesul decizional publicate pe paginile web ale entităților publice; raport anual al CS privind transparența decizională în cadrul APC	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-caziera privind integritatea profesională; paginile web ale autorităților publice; pagina web a CS	Transparență	Mi bu
10	Asigurarea respectării accesului la informații de interes public	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice	Persoane responsabile de accesul la informații de interes public, desemnate în cadrul autorităților; număr de solicitări de acces la informații, transmise	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-caziera privind integritatea profesională; paginile web ale	Transparență	Mi bu

				<p>anual entităților publice;</p> <p>număr de refuzuri de acces la informații;</p> <p>număr de contestații depuse anual în instanța de judecată împotriva refuzului entităților publice de a oferi acces la informații;</p> <p>număr de hotărâri adoptate anual de instanțele de judecată privind obligarea entităților publice de a oferi informațiile solicitate</p>	<p>autorităților publice</p>		
11	<p>Asigurarea gestionării transparente și responsabile a patrimoniului public și a asistenței externe</p>	<p>Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres</p>	<p>Entitățile publice;</p> <p>MF; AAP;</p> <p>ANSC</p>	<p>Raport privind gestionarea patrimoniului entităților publice, publicat;</p> <p>informație privind atragerea și gestionarea asistenței externe, publicată;</p> <p>raport final de proiect/ program, publicat pe platforma pentru gestionarea asistenței externe;</p> <p>cartele de audit intern;</p> <p>planuri strategice și planuri anuale ale activității de audit, aprobate de către entitățile publice;</p> <p>declarații de răspundere managerială publicate pe paginile web ale entităților publice;</p> <p>raport anual consolidat privind controlul financiar public intern, prezentat la Guvern;</p>	<p>Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-cazierul privind integritatea profesională;</p> <p>platforma pentru gestionarea asistenței externe;</p> <p>paginile web ale entităților publice;</p> <p>pagina web a ANSC</p>	<p>Transparență</p>	<p>Mi bu,</p>

				<p>planuri anuale și trimestriale de achiziții publice ale entităților publice, publicate pe paginile lor web oficiale; rapoarte trimestriale și anuale de activitate ale AAP privind achizițiile publice, efectuate și publicate pe pagina web;</p> <p>număr al documentațiilor de atribuire și al rezultatelor procedurilor de achiziții publice contestate la ANSC și în instanțele de judecată, precum și rezultatele examinării;</p> <p>misiuni de audit intern pe orizontală desfășurate conform domeniilor de activitate comune;</p> <p>misiuni de evaluare externă a calității activității de audit intern, efectuate</p>			
12	Asigurarea implementării și respectării normelor de etică și deontologie	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice	<p>Adoptarea codurilor de etică și deontologie pentru entitățile publice care nu au astfel de coduri;</p> <p>planuri anuale de instruire, inclusiv de instruire continuă, aprobate;</p> <p>număr de instruirii și de agenți publici instruiți cu privire la normele de etică și deontologie;</p> <p>număr de sesizări recepționate referitoare la</p>	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-cazierul privind integritatea profesională; paginile web ale entităților publice	Etică; educare	Mi bu

				<p>conduita lipsită de etică a agenților publici;</p> <p>numărul de cazuri de încălcare a normelor de etică și deontologie, sancționate disciplinar</p>			
13	<p>Asigurarea respectării regimului de restricții și limitări în legătură cu încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu și migrarea agenților publici în sectorul privat (pantuflej)</p>	<p>Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres</p>	<p>Entitățile publice;</p> <p>ANI</p>	<p>Număr anual de agenți publici care și-au încetat mandatul, raporturile de muncă sau de serviciu;</p> <p>număr al ofertelor de muncă sau de angajare oferite agenților publici în cadrul organizațiilor comerciale, comunicate de către agenții publici înainte de încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu;</p> <p>număr de contracte comerciale refuzate anual de către entitățile publice din motivul că în organizațiile comerciale activează persoane care, pe parcursul ultimului an, au fost agenți publici în cadrul entităților publice;</p> <p>număr al anchetelor de serviciu/ procedurilor disciplinare/ cauzelor contravenționale pornite în privința agenților publici urmare a neraportării ofertelor</p>	<p>Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e-cazierul privind integritatea profesională;</p> <p>raportul anual de activitate al ANI;</p> <p>actele de constatare pe pagina web a ANI</p>	<p>Etică</p>	<p>Mi bu</p>

				de muncă/ serviciu; număr al sancțiunilor disciplinare/ contravenționale aplicate			
14	Asigurarea implementării managementului riscurilor de corupție	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile publice	Registrele riscurilor, inclusiv ale riscurilor de corupție, elaborate de către entitățile publice; registru al riscurilor completat cu riscurile de corupție după incidentele de integritate din cadrul entităților publice; raport privind implementarea măsurilor de tratare a riscurilor, elaborat anual	Platforma electronică de asigurare a integrității instituționale și e- cazierul privind integritatea profesională	Etică	Mi bu
15	Instruirea agenților publici și a conducătorilor entităților publice cu privire la rigorile de integritate instituțională	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	CNA; entitățile publice; Academia de Administrare Publică; INJ; ANI	Număr de solicitări de instruire recepționate cu privire la rigorile de integritate instituțională; număr de instrui ri anuale realizate în baza solicitărilor transmise; număr de agenți publici instruiți; număr de persoane responsabile, din entitățile publice, de raportare în domeniul integrității, instruite; conducători și agenți publici a cel puțin 75% dintre entitățile publice instruiți	Confirmări ale instituțiilor responsabile – agenda, listele participanților, evaluarea instruirilor etc.	Educare; etică	Mi bu
16	Instruirea responsabililor de elaborarea proiectelor de acte normative cu privire la evitarea riscurilor de corupție la	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	CNA; entitățile publice; Academia de Administrare Publică	Număr al instruirilor desfășurate; număr al agenților publici responsabili de elaborări instruiți; număr al solicitărilor de instruire cu privire	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele participanților, evaluarea instruirilor etc.	Educare; etică	Mi bu

	elaborarea proiectelor			la evitarea riscurilor de corupție la elaborarea proiectelor			
17	Instruirea agenților publici și a conducătorilor entităților publice cu privire la cadrul normativ referitor la evaluarea integrității instituționale	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	CNA; entitățile publice	Număr al instruirilor desfășurate; număr al conducătorilor și al agenților publici instruiți; număr al solicitărilor de instruire cu privire la evaluarea integrității instituționale	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele participanților, evaluarea instruirilor etc.	Educare; etică	Mișcarea bugetară
18	Instruirea conducătorilor entităților publice cu privire la managementul riscurilor instituționale de corupție	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	CNA; entitățile publice	Număr al instruirilor desfășurate; număr al agenților publici instruiți; număr al solicitărilor de instruire cu privire la managementul riscurilor instituționale de corupție	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele participanților, evaluarea instruirilor etc.	Educare; etică	Mișcarea bugetară

Prioritatea II.2. Abordarea sectorială a corupției

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Obiectiv corelativ	Suport financiar
19	Asigurarea continuității implementării planurilor sectoriale/locale anticorupție	Trimestrul I al anului 2022	SV; SFS; MF; APP; MM; MAIA; MS; MEC; MAI; APL (nivelul II)	Plan sectorial anticorupție elaborat, aprobat și publicat pe pagina web; raport semestrial privind implementarea planului sectorial, publicat pe pagina web și transmis către CNA	Pagina web a autorităților responsabile	Etică; transparență; descurajare	Mișcarea bugetară

Prioritatea II.3. Transparență și responsabilitate în fața cetățenilor

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Obiectiv corelativ	Suport financiar
20	Crearea unei platforme electronice a	Trimestrul III al anului 2022	CS; STISC; AGE; MJ	Platformă electronică ce permite	Pagina web a Guvernului	Transparență	Mișcarea bugetară

	Guvernului ce ar permite monitorizarea externă a fluxului de proiecte de acte normative, precum și accesul publicului la proiectele respective și la materialele aferente din momentul transmiterii lor la Guvern			monitorizarea externă a fluxului de proiecte de acte normative, integrată pe pagina web a Guvernului, după consultarea societății civile asupra caracterului prietenos pentru utilizator, funcțională			
21	Extinderea listei de servicii publice prestate prin intermediul platformei electronice www.servicii.gov.md	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Entitățile prestatoare de servicii; AGE	Număr de servicii publice noi prestate prin intermediul platformei electronice www.servicii.gov.md lansate anual; număr de servicii publice integrate cu Serviciul MPay	Platforma electronică www.servicii.gov.md	Transparență; protecție	Mișcări bugetare
22	Revizuirea și aprobarea modificărilor la Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative în sensul instituirii obligativității efectuării expertizei anticorupție asupra proiectului actului normativ definitivat	Trimestrul II al anului 2022	MJ, CNA	Act normativ adoptat	Monitorul Oficial al Republicii Moldova	Transparență; descurajare	Mișcări bugetare
23	Transmiterea tuturor proiectelor de acte normative pasibile de expertiza anticorupție, după definitivarea proiectelor în urma avizării, la CNA pentru efectuarea expertizei anticorupție	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	Entitățile publice	Număr al proiectelor de acte normative pasibile de expertiza anticorupție, aprobate de Guvern; număr al proiectelor de acte normative pasibile de expertiza anticorupție, aprobate de Guvern, supuse în prealabil acestei expertize	Pagina web a Guvernului/ ordinea de zi a ședințelor Guvernului; pagina web a CNA; rapoarte de expertiză anticorupție	Transparență	Mișcări bugetare
24	Întocmirea sintezei obiecțiilor incluse în	Permanent, cu verificarea	Entitățile publice;	Sinteze ale obiecțiilor incluse în	Pagina web a Guvernului	Transparență	Mișcări bugetare

	rapoartele de expertiză anticorupție pe marginea proiectelor de acte normative și publicarea ei pe pagina web a Guvernului concomitent cu publicarea proiectelor transmise la Guvern spre aprobare	semestrială a indicatorilor de progres	CS	rapoartele de expertiză anticorupție pe marginea proiectelor de acte normative, publicate pe pagina web a Guvernului			
25	Asigurarea adoptării proiectelor de acte normative, pasibile de expertiza anticorupție obligatorie, doar după supunerea acestora expertizei anticorupție	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	CS	Rapoarte semestriale ale CS cu privire la prezentarea de către autorii proiectelor de acte normative a sintezei pe marginea rapoartelor de expertiză anticorupție concomitent cu înregistrarea proiectelor respective	Pagina web a Guvernului/ ordinea de zi a ședințelor Guvernului	Transparență	Mi bu

**PLAN DE ACȚIUNI:
PILONUL III. JUSTIȚIA ȘI AUTORITĂȚILE ANTICORUPȚIE**

Prioritatea III.1. Integritatea autorităților anticorupție și a organelor de ocrotire a normelor de drept							
Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Obiectiv corelativ	Su fin:
1	Instruirea inițială și continuă (la fiecare 2 ani) a poligrafologilor angajați să-i testeze pe candidații la funcțiile de judecător, procuror, pe angajații CNA, SIS, MAI, SV și ANI, atestarea și înregistrarea acestora conform	Trimestrul III al anului 2022	CNA; SIS; CSM; CSP; MAI; SV; ANI; Comisia de stat pentru testări cu utilizarea poligrafului	Cel puțin câte un poligrafolog instruit, atestat și înregistrat în cadrul CNA, SIS, MAI, SV, CSM, CSP și ANI	Confirmări din partea instituțiilor responsabile (certIFICATELE de instruire); confirmări din partea Comisiei de stat pentru testări cu utilizarea poligrafului	Descurajare	Mi bu

	procedurii stabilite						
2	Dotarea cu aparate poligraf a CSM, SV și MAI	Trimestrul III al anului 2022	CSM; CSP; SV; MAI	Cel puțin un aparat poligraf pentru CSM, cel puțin 2 aparate poligraf pentru SV și cel puțin 4 aparate poligraf pentru MAI	Confirmări din partea instituțiilor responsabile privind amenajarea sălilor și instalarea aparatelor poligraf	Descurajare	Mi bu
3	Monitorizarea stilului de viață al angajaților CNA, MAI și SV în vederea stabilirii corespunderii nivelului de trai cu nivelul veniturilor legale al acestora, precum și al persoanelor cu care duc un trai comun	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	CNA; MAI; SV	Număr de persoane monitorizate; număr de rapoarte întocmite; număr de persoane sancționate	Confirmări din partea instituțiilor responsabile; rapoartele de monitorizare a stilului de viață	Descurajare	Mi bu
4	Instruirea angajaților subdiviziunilor de securitate internă ale CNA, MAI și SV în vederea îmbunătățirii practicilor de monitorizare a stilului de viață al angajaților	Trimestrul IV al anului 2022	CNA; MAI; SV	Instruirea angajaților subdiviziunilor de securitate internă ale CNA, MAI și SV, asigurată	Confirmări din partea instituțiilor responsabile cu privire la instruirile desfășurate; agenda instruirilor, numărul/ lista persoanelor instruite	Descurajare	Mi bu

Prioritatea III.2. Eficiența justiției și a autorităților anticorupție

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Obiectiv corelativ	Su fin:
5	Examinarea oportunității de instituire a instanțelor/ completelor de judecată specializate pe examinarea dosarelor pentru acte de corupție și conexe corupției	Trimestrul I al anului 2022	CNA; MJ; CSM; CSJ	Studiu privind oportunitatea instituirii instanțelor/ completelor de judecată specializate pe examinarea dosarelor pentru acte de corupție și conexe corupției, realizat; recomandări formulate; dezbateri publice a studiului, realizată; studiu diseminat	Paginile web ale CNA, CSM, CSJ	Descurajare	Mi bu su fin: ex

				către autoritățile de resort			
6	Instituirea instanțelor/completelor de judecată specializate pe examinarea dosarelor pentru acte de corupție și conexe corupției	Trimestrul IV al anului 2022	MJ; CSM; CSJ; Parlamentul	Proiect de act normativ ce conține mecanismul și procedura de selecție a judecătorilor, precum și criteriile de integritate și de salarizare sporite pentru acești judecători, elaborat și adoptat de Guvern și Parlament; instanță sau, după caz, complete de judecată specializate funcționale	Monitorul Oficial al Republicii Moldova	Descurajare	Mi bu:
7	Asigurarea instanțelor/completelor de judecată specializate pe examinarea dosarelor pentru acte de corupție și conexe corupției cu resurse umane, tehnice și financiare suficiente în conformitate cu prevederile legale ce reglementează statutul judecătorilor din aceste instanțe/complete de judecată	Trimestrul IV al anului 2022	CSM; MJ; MF; Parlamentul	Buget suficient aprobat și mijloace tehnice necesare, disponibile pentru activitatea instanțelor/completelor de judecată specializate pe examinarea dosarelor pentru acte de corupție și conexe corupției	Confirmări din partea instituțiilor responsabile	Descurajare	Mi bu:
8	Asigurarea PA cu resurse umane, tehnice și financiare suficiente în conformitate cu prevederile Legii nr.159/2016 cu privire la procuraturile specializate	Trimestrul II al anului 2022, trimestrul II al anului 2023, cu raportarea anuală a indicatorilor de progres	Parlamentul; MF; PG	Buget suficient aprobat și mijloace tehnice necesare, disponibile pentru activitatea PA	Confirmări din partea instituțiilor responsabile	Descurajare	Mi bu:
9	Asigurarea funcționalității	Permanent, cu verificarea	ANI	Platformă electronică de	Confirmări din partea instituțiilor	Descurajare; transparență	Su fin:

	<p>platformei electronice de depunere a declarațiilor de avere și interese personale</p>	<p>anuală a indicatorilor de progres</p>		<p>depunere a declarațiilor de avere și interese personale, funcțională; număr de semnături electronice transmise tuturor subiecților declarării averilor și intereselor personale; număr de subiecți ai declarării instruiți cu privire la depunerea în format electronic a declarațiilor; număr de subiecți ai declarării care și-au depus declarațiile prin intermediul platformei electronice în momentul angajării/ numirii/ validării mandatului; numărul de subiecți ai declarării care și-au depus declarațiile anuale prin intermediul platformei electronice; numărul de subiecți ai declarării care și-au depus declarațiile prin intermediul platformei electronice la încetarea mandatului/ raporturilor de muncă sau de serviciu; număr de subiecți ai declarării care nu au depus declarațiile prin intermediul platformei electronice în conformitate cu prevederile cadrului</p>	<p>responsabile; raportul anual de activitate al ANI</p>		<p>ex disț (pr sus! B Mo p elat sist infor e-de</p>
--	--	--	--	---	--	--	---

				normativ; număr de acte de constatare ale ANI privind existența averii nejustificate			
10	Asigurarea auditului sistemului informațional automatizat e- Integritate	Trimestrul IV al anului 2022	ANI; AGE	Raport de audit, elaborat și publicat	Pagina web a AGE; pagina web a ANI	Descurajare	Mi buç asi ex
11	Efectuarea unor analize strategice și operaționale în vederea identificării cazurilor de îmbogățire ilicită, conflicte de interese, de delapidare a proprietății publice și a fondurilor din asistența externă	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	CNA; ANI	Număr de analize publicate pe pagina web a CNA; număr de analize publicate pe pagina web a ANI; număr de cazuri investigate/ dosare inițiate ca urmare a acestor analize	Pagina web a CNA; pagina web a ANI; hotărârile instanțelor de judecată	Descurajare	Mi buç
12	Realizarea unui studiu al tuturor cauzelor penale pentru acte de corupție și conexe corupției cu sentințe devenite irevocabile în perioada 2019–2020	Trimestrul II al anului 2022	CSJ; PG/PA; CNA; UARM	Studiu elaborat și publicat pe paginile web ale CSJ, PG/PA, CNA și UARM; lista de recomandări formulate	Paginile web ale CSJ, PG/PA, CNA, și UARM	Descurajare	Mi buç
13	Elaborarea recomandărilor de unificare a practicii judiciare în cauzele penale pentru acte de corupție și conexe corupției în baza studiilor realizate	Trimestrul III al anului 2022	CSJ; PG/PA; CNA	Studiu/analiză elaborată; hotărâre explicativă a Plenumului CSI, elaborată; recomandări formulate	Paginile web ale CSJ, CNA, PG/PA și ANI	Descurajare	Mi buç
14	Evaluarea actelor normative aferente instituției avertizorilor de integritate prin prisma conformării la standardele europene	Trimestrul III al anului 2022	CNA; OAP	Studiu privind evaluarea actelor normative aferente instituției avertizorilor de integritate, elaborat și publicat; număr de recomandări formulate	Paginile web ale CNA și OAP	Protecție; etică	Mi buç asi ex
15	Elaborarea actelor	Trimestrul II al	Parlamentul;	Proiecte de acte	Monitorul Oficial al	Protecție;	Mi

	normative aferente instituției avertizorilor de integritate, inclusiv a modificărilor la Legea nr.122/2018 privind avertizorii de integritate în vederea asigurării conformării lor la standardele europene	anului 2023	Guvernul; CNA; OAP; MJ	normative, elaborate și adoptate	Republicii Moldova	etică	buș asi ex
16	Implementarea și asigurarea funcționalității platformei electronice Call Center pentru linia națională anticorupție, cu scopul de a optimiza recepționarea și evidența apelurilor recepționate	Trimestrul II al anului 2022	CNA	Platformă electronică funcțională; număr de apeluri recepționate	Platforma electronică de recepționare și evidență a apelurilor la linia națională anticorupție	Transparență; descurajare	Mi buș s exte fin:
17	Publicarea rapoartelor de activitate anuală a PA	Trimestrul I al anului 2022, trimestrul I al anului 2023	PG	2 rapoarte de activitate anuală, publicate pe pagina web a PG/PA	Pagina web a PG/PA	Transparență	Mi buș
18	Publicarea rapoartelor de activitate anuală a CNA	Trimestrul I al anului 2022, trimestrul I al anului 2023	CNA	2 rapoarte de activitate anuală, publicate pe pagina web a CNA	Pagina web a CNA	Transparență	Mi buș
19	Publicarea rapoartelor anuale privind activitățile anticorupție ale MAI	Trimestrul I al anului 2022, trimestrul I al anului 2023	MAI	2 rapoarte anuale privind activitățile anticorupție, publicate pe pagina web a MAI	Pagina web a MAI	Transparență	Mi buș
20	Publicarea rapoartelor de activitate anuală a ANI	Trimestrul I al anului 2022, trimestrul I al anului 2023	ANI	2 rapoarte de activitate anuală, publicate pe pagina web a ANI	Pagina web a ANI	Transparență	Mi buș
21	Asigurarea asistenței și a cooperării efective cu instituțiile și organismele relevante ale UE, inclusiv cu OLAF în cazul controalelor și	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	CNA	Număr de colaborări cu OLAF și alte instituții și organisme relevante ale UE	Corespondența dintre CNA, instituțiile și organismele relevante ale UE, precum și alte documente întocmite în cadrul	Descurajare	Mi buș sui fin: ex

	al inspecțiilor la fața locului legate de gestionarea și controlul fondurilor UE, care să se realizeze în conformitate cu normele și procedurile aplicabile				colaborărilor, după caz		
22	Intensificarea colaborării cu BEI în ceea ce privește schimbul de informații în cadrul investigațiilor privind practicile frauduloase și neconforme și asigurarea îndeplinirii obiectivelor, precum și tratarea cazurilor de interes comun	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	CNA	Număr de colaborări cu BEI	Correspondența dintre CNA și BEI, precum și alte documente întocmite în cadrul colaborărilor, după caz	Descurajare	Miș buș sui fin: ex

Prioritatea III.3. Consolidarea măsurilor educative și de prevenire a corupției

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Obiectiv corelativ	Su fin: ex disp (Pr P impli sus Mini Afa Ext Norv pe pla C miș bug pe pla
23	Elaborarea cursurilor de instruire anticorupție și de promovare a integrității și plasarea lor pe platforma guvernamentală de instruire la distanță (e-Learning)	Trimestrul I al anului 2022 – pentru asigurarea funcționalității platformei CNA; trimestrul IV al anului 2022 – pentru elaborarea și asigurarea funcționalității platformei ANI	CNA; ANI	Cursuri de instruire anticorupție și de promovare a integrității (pe subiecte de promovare a standardelor de integritate și anticorupție), elaborate de către CNA; cursuri de instruire anticorupție și de promovare a integrității (pe subiecte de verificare a averilor, intereselor personale, incompatibilităților și restricțiilor),	Pagina web a CNA; pagina web a ANI	Educare; etică	

				elaborate de către ANI; cursuri de instruire anticorupție și de promovare a integrității, plasate și funcționale pe platforma guvernamentală de instruire la distanță (e-Learning)			
24	Instruirea elevilor și studenților în spiritul integrității și intoleranței față de corupție	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	CNA; MEC	Cel puțin 5 instruirii în spiritul integrității și intoleranței față de corupție, desfășurate anual; cel puțin 200 de elevi și studenți instruiți anual în spiritul integrității și intoleranței față de corupție	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți etc.	Educare	Mi bu
25	Instruirea reprezentanților sectorului privat cu privire la etica relațiilor comerciale, controlul intern și transparența afacerilor cu statul	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	ME; CCI; CNA	Cel puțin 5 instruirii ale reprezentanților mediului de afaceri desfășurate anual; cel puțin 100 de reprezentanți ai mediului de afaceri instruiți anual cu privire la etica relațiilor comerciale, controlul intern și transparența afacerilor cu statul	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți etc.	Educare; etică; transparență	Mi bu
26	Instruirea reprezentanților autorităților publice centrale și locale privind mecanismul de realizare a expertizei anticorupție	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	CNA	Agenda instruirii elaborată; cel puțin 5 instruirii ale agenților publici desfășurate anual; cel puțin 100 de agenți publici instruiți	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți etc.	Educare; descurajare	Mi bu
27	Instruirea conducătorilor instanțelor de judecată și ai procuraturilor și a managerilor operaționali cu	Trimestrul IV al anului 2022	CNA; INJ	Curriculum pentru cursul „Managementul riscurilor de corupție”, elaborat; cel puțin 4 cursuri de instruire efectuate;	Confirmare din partea instituțiilor responsabile; paginile web ale CNA și INJ; agenda; lista participanților	Educare; etică	Mi bu

	privire la managementul riscurilor de corupție			cel puțin 100 de persoane (reprezentanți ai instanțelor de judecată, procuraturilor) instruite			
28	Lansarea și implementarea platformei electronice de asigurare a integrității instituționale și de evidență a e-cazierului privind integritatea profesională	Trimestrul IV al anului 2022 – pentru lansarea platformei și pentru conectarea entităților publice	CNA; entitățile publice	Platformă electronică de asigurare a integrității instituționale și de evidență a e-cazierului privind integritatea profesională, operațională; CNA apt să monitorizeze electronic respectarea cerințelor de integritate profesională și instituțională în cadrul entităților publice; entități publice consultate on-line cu privire la corectitudinea respectării cerințelor de integritate profesională și instituțională	Confirmări din partea instituțiilor responsabile; pagina web a CNA	Descurajare; etică; protecție	Su fin: ex dis (Pr P impl sus Mini Afa Ext Norv p pla (
29	Evaluarea integrității instituționale și adoptarea planurilor de integritate	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	CNA; entitățile publice	Cel puțin 4 rapoarte pe an de evaluare a integrității instituționale, publicate pe pagina web a CNA; cel puțin 4 planuri de integritate publicate pe paginile web ale entităților publice evaluate; număr de agenți publici și, după caz, de conducători ai entităților publice sancționați	Pagina web a CNA; paginile web ale entităților publice evaluate	Descurajare; etică	Mi bu;

				disciplinar pentru lipsă de integritate profesională și instituțională			
30	Efectuarea de către CNA a expertizei anticorupție a proiectelor de acte normative în condițiile Legii integrității nr.82/2017 și ale noii Metodologii privind efectuarea expertizei anticorupție	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	CNA	Număr de rapoarte de expertiză anticorupție publicate pe pagina web a CNA	Pagina web a CNA	Transparență; descurajare	Mi bu
31	Publicarea și prezentarea unor cercetări cu privire la constatările expertizei anticorupție efectuate de către CNA	Trimestrul II al anului 2023	CNA	Studiu privind tendințele negative asociate procesului de promovare a proiectelor de acte normative, de promovare a unor interese private în detrimentul interesului public, stabilite în cadrul expertizelor anticorupție efectuate de către CNA, elaborat și publicat pe pagina web a CNA; prezentare publică pe marginea studiului, organizată	Pagina web a CNA	Transparență; descurajare	Mi bu

Prioritatea III.4. Recuperarea bunurilor infracționale

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Obiectiv corelativ	Su fin:
32	Elaborarea mecanismului de coordonare în procesul de recuperare a bunurilor infracționale	Trimestrul IV al anului 2022	PG; CNA; MAI; SV; SFS	Mecanism de coordonare în procesul de recuperare a bunurilor infracționale, elaborat și funcțional	Confirmări oferite de instituțiile responsabile	Recuperare	Mi bu
33	Crearea bazei de date pentru	Trimestrul I al anului 2023	PG; CNA; MAI; SV;	Concept tehnic al Sistemului	Confirmări oferite de instituțiile	Recuperare	Mi bu

	evidența bunurilor infracționale indisponibilizate, sechestrate sau confiscate		SFS	informațional automatizat „Registrul bunurilor infracționale indisponibilizate”, elaborat; regulamentul Sistemului informațional automatizat „Registrul bunurilor infracționale indisponibilizate”, elaborat; bază de date dezvoltată	responsabile; Monitorul Oficial al Republicii Moldova		/su fin: ex disș
34	Înaintarea acțiunilor în regres împotriva agenților publici condamnați pentru infracțiuni de corupție	Permanent, cu verificarea semestrială a indicatorilor de progres	PG; MJ; PA	Acțiuni de regres înaintate; hotărâri în privința agenților publici condamnați pentru infracțiuni de corupție, pronunțate; volum de mijloace financiare recuperate ca urmare a acțiunilor în regres de la agenții publici condamnați pentru infracțiuni de corupție	Confirmări din partea instituțiilor responsabile	Recuperare	Mi buș
35	Instruirea actorilor din sistemul justiției (ofițeri de urmărire penală, procurori și judecători) cu privire la procedurile de recuperare a bunurilor infracționale, inclusiv cu privire la sechestrarea și confiscarea specială și extinsă, precum și cu privire la cooperarea juridică internațională	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	CNA; INJ	Plan de instruire elaborat; cel puțin 100 de ofițeri de urmărire penală, procurori și judecători instruiți anual	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.	Recuperare	Mi buș sui fin: ex disș

Prioritatea III.5. Despăgubirea victimelor corupției

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Obiectiv corelativ	Su fin:
36	Campanie de sensibilizare a victimelor corupției cu privire la dreptul lor de a obține despăgubiri	Trimestrul II al anului 2023	CNA	Spoturi audio-video sau grafice, dezvoltate și plasate pe posturile de TV, radio și pe rețelele de socializare	Emisia posturilor de TV și radio, postările pe rețelele de socializare	Recuperare; protecție	Mi bu:
37	Elaborarea și promovarea unor ghiduri pentru victimele corupției privind procedurile de obținere a despăgubirilor	Trimestrul IV al anului 2022	CNA; PA; CNAJGS; CSJ	Cel puțin un ghid elaborat și promovat de către procurori și avocații publici	Paginile web ale instituțiilor responsabile; rețele de socializare; mass-media	Recuperare; protecție	Mi bu:
38	Instruirea avocaților cu privire la asistența juridică acordată victimelor și părților vătămate în cadrul procedurilor penale privind infracțiunile de corupție și conexe corupției	Trimestrul I al anului 2023	CNA; UARM; CNAJGS	Curriculum de instruire elaborat; cel puțin 4 cursuri de instruire desfășurate; cel puțin 100 de avocați instruiți	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.	Recuperare; protecție	Mi bu:
39	Înaintarea acțiunilor de regres în interesul statului pe dosarele privind infracțiuni de corupție și conexe corupției	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PA	Număr de acțiuni în regres înaintate/ acceptate; volum al despăgubirilor solicitate; număr de decizii finale ale instanțelor de judecată și volum al sumelor recuperate	Hotărârile instanțelor de judecată; rapoartele Ministerului Finanțelor/ Procuraturii Generale	Recuperare; protecție	Mi bu:

PLAN DE ACȚIUNI:**PILONUL IV. COMISIA ELECTORALĂ CENTRALĂ ȘI PARTIDELE POLITICE****Prioritatea IV.1. Transparența finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale**

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Obiectiv corelativ	Su fin:
1	Publicarea în format deschis (cu posibila reutilizare) a datelor	Permanent, cu verificarea anuală a	CEC	Modul electronic funcțional; rapoarte financiare	Pagina web a CEC	Transparență	Mi bu:

	legate de finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, prin crearea unui modul electronic actualizat periodic	indicatorilor de progres		ale partidelor politice, publicate pe pagina web a CEC prin intermediul modulului; rapoarte financiare ale concurenților electorali privind veniturile și cheltuielile în campaniile electorale, inclusiv ale candidaților independenți în cadrul alegerilor locale, publicate pe pagina web a CEC prin intermediul modulului			
2	Instruirea subiecților implicați în/interesați de gestionarea resurselor financiare ale partidelor politice și campaniilor electorale	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	CEC	Plan și materiale de instruire, elaborate; cel puțin 3 instruirii realizate anual; cel puțin 50 de persoane instruite anual	Pagina web a CEC; lista participanților; agenda instruirilor	Educare; transparență	Mi bu
3	Publicarea de către CEC a rapoartelor anuale privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, inclusiv în perioada electorală	Trimestrul II al anului 2022, trimestrul II al anului 2023, cu raportarea anuală a indicatorilor de progres	CEC	Rapoarte anuale publicate pe pagina web a CEC	Pagina web a CEC	Transparență	Mi bu
4	Publicarea rapoartelor de activitate anuale ale CEC	Anual, în termen de 24 de ore de la aprobarea rapoartelor	CEC	Rapoarte anuale publicate pe pagina web a CEC	Pagina web a CEC	Transparență	Mi bu

Prioritatea IV.2. Controlul eficient al finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Obiectiv corelativ	Su fin:
5	Dezvoltarea și asigurarea funcționării mecanismului ce	Trimestrul II al anului 2022, trimestrul II al anului 2023 –	CEC	Metodologie de monitorizare, elaborată; informație privind	Pagina web a CEC	Transparență; descurajare	Mi bu su fin:

	garantează accesul facilitat al publicului la informațiile privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, precum și prezentarea eficientă a rapoartelor financiare prin intermediul modului „Control financiar”	pentru publicarea rapoartelor, cu raportarea anuală a indicatorilor de progres		rapoartele financiare ale activității curente a partidelor politice și rapoartele privind finanțarea campaniilor electorale, publicată; rapoarte anuale de monitorizare publicate; recomandări implementate, inclusiv în cazurile de eludare de către partide a regulilor de finanțare a partidelor politice prin desfășurarea unor activități în perioada preelectorală; modulul „Control financiar” dezvoltat			ex disș
6	Consolidarea și dezvoltarea cunoștințelor profesionale ale membrilor și ale funcționarilor CEC în domeniul controlului finanțării partidelor politice și a campaniilor electorale	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	CEC	Cel puțin 2 vizite de studiu anual pentru identificarea și implementarea celor mai bune practici în domeniu, realizate	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.	Transparență; descurajare; educare	Mi bu;
7	Revizuirea cadrului normativ în vederea stabilirii răspunderii proporționale și echitabile pentru încălcarea regulilor de finanțare a partidelor politice și a campaniilor electorale	Trimestrul II al anului 2022 – pentru elaborarea proiectului de act normativ; trimestrul IV al anului 2022 – pentru adoptarea cadrului normativ	CEC; MF; CC; Parlamentul	Propuneri de modificare a cadrului normativ elaborate și înaintate Parlamentului; proiect de act normativ elaborat; act normativ adoptat	Pagina web a CEC; pagina web a Parlamentului; Monitorul Oficial al Republicii Moldova	Descurajare	Mi bu;
8	Verificarea și publicarea rapoartelor de audit privind gestiunea	Trimestrul I al anului 2022 (cel puțin o dată la 3 ani)	CEC; CC	Rapoarte de audit privind gestiunea financiară a partidelor politice,	Pagina web a CEC; pagina web a CC	Descurajare	Mi bu;

	financiară a partidelor politice			publicate; acte de verificare a rapoartelor de audit, publicate			
9	Specificarea responsabilității și a rolului părților interesate/al observatorilor în perioadele interelectorale, inclusiv a drepturilor acestora în contextul monitorizării modului de finanțare a partidelor politice	Trimestrul II al anului 2022 – pentru elaborarea proiectului; trimestrul IV al anului 2022 – pentru adoptarea actului normativ	CEC; Parlamentul	Propuneri de modificare a cadrului normativ elaborate și înaintate Parlamentului; proiect de modificare a cadrului normativ, elaborat; cadru normativ adoptat	Pagina web a CEC; pagina web a Parlamentului; Monitorul Oficial al Republicii Moldova	Transparență; descurajare	Mi bu
10	Dezvoltarea normelor metodologice și instruirea ofițerilor de urmărire penală, a procurorilor și a judecătorilor pentru examinarea dosarelor privind finanțarea partidelor și campaniilor electorale, a cauzelor de corupere a alegătorilor și de utilizare a resurselor administrative	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	PG; CSM; MAI; CEC; INJ; CNA	Norme metodologice recomandate, dezvoltate; curriculum de instruire elaborat; cel puțin 3 cursuri de instruire desfășurate anual; cel puțin 50 de ofițeri de urmărire penală, procurori și judecători instruiți	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.	Descurajare	Mi bu
11	Instruirea funcționarilor electorali privind modalitățile de identificare și de sesizare a încălcărilor privind coruperea alegătorilor și utilizarea resurselor administrative	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	CEC; CICDE; PA; MAI; CNA	Plan, materiale de instruire, ghiduri, elaborate; cel puțin 4 cursuri de instruire desfășurate anual; cel puțin 50 de persoane instruite anual	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.	Descurajare; educare	Mi bu
12	Instruirea membrilor partidelor politice și altor grupuri de beneficiari interesați	Trimestrul II al anului 2022; trimestrul II al anului 2023,	CICDE	Plan și materiale de instruire elaborate; cursuri de instruire desfășurate;	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de	Descurajare; educare	Mi bu

	privind integritatea politică/ electorală	cu raportarea anuală a indicatorilor de progres		cel puțin 75 de persoane instruite	participanți, evaluarea instruirilor etc.		
--	---	---	--	------------------------------------	---	--	--

**PLAN DE ACȚIUNI:
PILONUL V. CURTEA DE CONTURI**

Prioritatea V.1. Transparența activității Curții de Conturi							
Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Obiectiv corelativ	Su fin:
1	Selectarea de către Parlament a organizației de audit pentru auditarea situațiilor financiare	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Parlament	Procedură de achiziții finalizată	Registrul de stat al achizițiilor publice	Transparență	Mi bu:
2	Realizarea misiunii de audit a CC, întocmirea și publicarea raportului de audit financiar al CC	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	Parlamentul; CC	Raport de audit al rapoartelor financiare anuale ale CC, publicat pe pagina web a CC și cea a Parlamentului	Pagina web a CC și cea a Parlamentului; paginile oficiale ale CC pe rețelele de socializare	Transparență	Mi bu:
3	Publicarea de rapoarte privind procesul de implementare a recomandărilor din raportul de audit al rapoartelor financiare ale CC	În conformitate cu Planul de acțiuni privind implementarea recomandărilor formulate în raportul de audit extern al situațiilor financiare al CC, cu raportarea anuală	CC	Număr al rapoartelor privind implementarea recomandărilor din raportul de audit al rapoartelor financiare ale CC publicat pe pagina web a CC	Pagina web a CC	Transparență	Mi bu:
4	Consultarea societății civile înainte de aprobarea planurilor și programelor anuale de audit ale CC pentru anul viitor	Trimestrul III al anului 2022, trimestrul III al anului 2023, cu raportarea anuală a indicatorilor de progres	CC	Cel puțin 4 dezbateri publice organizate de CC cu reprezentanți ai societății civile	Pagina web a CC	Transparență; descurajare	Mi bu:
5	Crearea unui mecanism de comunicare cu donatorii externi cu privire la	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	CC	Misiuni de audit inițiate/ realizate conform acordurilor de finanțare; rapoarte de audit ale	Programul anual al activității de audit; hotărâri ale CC adoptate asupra rapoartelor de audit	Recuperare; descurajare; transparență	Mi bu:

	suspiciunile de fraudă, corupție, iregularități și conflicte de interese identificate de CC în procesul auditului activității entităților publice care au beneficiat de asistență externă			CC, elaborate, aprobate și remise donatorilor; rapoarte de audit remise donatorilor	realizate		
--	---	--	--	---	-----------	--	--

Prioritatea V.2. Impactul activității de audit

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Obiectiv corelativ	Su fin:
6	Instruirea auditorilor publici în vederea implementării sistemului de certificare a auditorilor publici	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorului de instruire și certificare a auditorilor	CC	Program de instruire ale auditorilor aprobat; număr al instruirilor realizate; număr al auditorilor publici instruiți	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.	Recuperare; descurajare	Mi bu:
7	Revizuirea mecanismului de sancționare și demotivare a entităților publice auditate prin responsabilizarea managementului instituțional și corporativ pentru a se conforma cerințelor CC	Trimestrul I al anului 2022 – pentru elaborarea pachetului de amendamente și prezentarea acestuia Parlamentului; trimestrul II al anului 2022 – pentru aprobarea proiectului de act normativ	CC; MF; Parlamentul	Pachet de amendamente la cadrul legal național, elaborat, consultat public și aprobat; mecanism de sancționare și demotivare, elaborat și aplicat	Monitorul Oficial al Republicii Moldova	Recuperare; descurajare	Mi bu:

**PLAN DE ACȚIUNI:
PILONUL VI. AVOCATUL POPORULUI**

Prioritatea VI.1. Prevenirea corupției pentru asigurarea respectării drepturilor omului

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Obiectiv corelativ	Su fin:
1	Identificarea cazurilor de prejudiciere a drepturilor omului în	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de	OAP	Rapoarte anuale ale Avocatului Poporului, publicate și prezentate în	Pagina web a OAP	Protecție; transparență	Mi bu:

	activitatea entităților publice din cauza lipsei de integritate instituțională și profesională	progres		Parlament; lansare publică a rapoartelor			
2	Transmiterea către entitățile publice a obiecțiilor și propunerilor de ordin general referitoare la asigurarea drepturilor și libertăților omului, la îmbunătățirea activității acestora	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	OAP	Recomandări formulate, transmise entităților publice și publicate pe pagina web a OAP	Pagina web a OAP	Protecție; descurajare	Mi bu
3	Informarea Parlamentului cu privire la cazurile de administrare defectuoasă și de încălcare a drepturilor omului de către entitățile publice	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	OAP; Parlamentul	Rapoarte anuale și, după caz, rapoarte speciale ale Avocatului Poporului, publicate și prezentate la Parlament; audieri desfășurate în comisiile parlamentare sau în plenul Parlamentului	Pagina web a OAP; ordinea de zi a ședințelor Parlamentului	Protecție; transparență; descurajare	Mi bu

Prioritatea VI.2. Protejarea drepturilor fundamentale ale avertizorilor de integritate

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Obiectiv corelativ	Su fin
4	Modificarea Legii nr.52/2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul) pentru a conferi Avocatului Poporului competența de protejare a avertizorilor de integritate	Trimestrul II al anului 2022	MJ; Parlamentul; OAP	Proiectul de modificare a legii elaborat; lege adoptată	Pagina web a MJ; Monitorul Oficial al Republicii Moldova	Protecție	Mi bu
5	Consolidarea capacității angajaților OAP pentru examinarea eficientă a cererilor de protecție a	Permanent	OAP	Curriculum de instruire elaborat; cel puțin 2 instruiți/ atelieri de lucru desfășurate	Agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.	Protecție	Mi bu

	avertizorilor de integritate						
6	Instruirea agenților publici cu privire la instituția avertizorilor de integritate și respectarea drepturilor omului	Permanent, cu raportare semestrială	OAP; CNA	Agenda instruirii elaborată; cel puțin 3 instruirii desfășurate anual; cel puțin 75 de persoane instruite anual	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.	Educare; protecție	Mi bu
7	Înaintarea către autoritățile publice a actelor de reacționare pentru protejarea avertizorilor de integritate	Permanent, cu raportare semestrială	OAP	Număr de acte de reacționare ale Avocatului Poporului pentru protejarea avertizorilor de integritate (avize cu recomandări, cereri de chemare în judecată, demersuri de pornire a urmăririi penale sau de inițiere a procedurii disciplinare); număr de avertizori de integritate asistați anual	Confirmări din partea instituției responsabile	Protecție; descurajare	Mi bu

**PLAN DE ACȚIUNI:
PILONUL VII. SECTORUL PRIVAT**

Prioritatea VII.1. Transparența sectorului privat în relațiile sale cu sectorul public							
Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Obiectiv corelativ	Su fin:
1	Asigurarea accesului public la Registrul de stat al persoanelor juridice, actualizat permanent, ce conține următoarele informații despre societățile comerciale: domeniile de activitate, numele fondatorilor, ale acționarilor și ale beneficiarilor efectivi, inclusiv	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	MJ; ME; ASP	Registru publicat pe pagina web, fiind asigurat accesul public; actualizarea permanentă a registrului	Pagina web a ASP; pagina web date.gov.md	Transparență	Mi bu

	sediul persoanei juridice și existența surselor						
2	Organizarea periodică a ședințelor publice între reprezentanții sectorului public și ai mediului de afaceri cu privire la politicile de integritate și anticorupție cu impact asupra activității economice	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	ME; CNA; asociațiile de business (CCI, AmCham) –responsabilitate comună	Număr de ședințe publice organizate cu reprezentanții întreprinderilor mici, mijlocii, mari și asociațiile de business; recomandări și soluții identificate	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți; sinteza recomandărilor înaintate	Transparență; etică	Mi bu

Prioritatea VII.2. Sporirea integrității în activitatea întreprinderilor cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/municipală

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Obiectiv corelativ	Su fin
3	Modificarea Legii nr.982/2000 privind accesul la informație în vederea includerii întreprinderilor cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/ municipală în lista furnizorilor de informații, care au obligația de a răspunde la cererile solicitanților și de a furniza informațiile cu caracter public, cu specificarea informațiilor publice deținute de respectivele întreprinderi	Trimestrul II al anului 2022 – pentru elaborare; trimestrul IV al anului 2022 – pentru adoptare	MJ; ME; Parlamentul	Proiect de act normativ elaborat și adoptat	Monitorul Oficial al Republicii Moldova	Transparență	Mi bu
4	Efectuarea periodică a auditului de performanță și a inspecțiilor financiare la întreprinderile cu cota de capital integrală sau	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	CC; IF; entitățile publice care controlează întreprinderile cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/ municipală	Număr de controale ale CC și rezultatele lor; rapoarte ale CC, publicate pe pagina web; recomandări ale CC, implementate;	Pagina web a CC; pagina web a întreprinderilor cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/ municipală; pagina web a	Descurajare; transparență	Mi bu

	majoritară de stat/ municipală			alte rapoarte de audit efectuate și publicate; număr de inspecții financiare realizate	Agenției Proprietății Publice		
--	-----------------------------------	--	--	--	----------------------------------	--	--

Prioritatea VII.3. Etica afacerilor

Nr. crt.	Acțiunea	Termenul de realizare	Instituția responsabilă	Indicator de progres	Sursa de verificare	Obiectiv corelativ	Su fin:
5	Promovarea codului-model de etică în afaceri și de guvernare corporativă pentru societățile comerciale cu scopul de a asigura exercitarea corectă a activităților economice, a preveni conflictele de interese și a încuraja aplicarea bunelor practici comerciale de către întreprinderi, atât în relațiile dintre ele, cât și în relațiile cu statul	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	ME; APP; CCI; CNA; entitățile publice care controlează întreprinderi cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/ municipală; asociațiile de business (CCI, AmCham)	Modele de coduri de etică în afaceri și de guvernare corporativă, plasate pe paginile web ale autorităților responsabile; număr de societăți pe acțiuni și întreprinderi cu cota de capital integrală sau majoritară de stat/ municipală care au adoptat coduri de etică în afaceri și de guvernare corporativă	Paginile web ale instituțiilor responsabile	Etică; descurajare	Mi bu:
6	Îmbunătățirea cadrului normativ în domeniul filantropiei și sponsorizărilor pentru a asigura publicarea de către societățile comerciale a informațiilor ce se referă la donațiile în scopuri filantropice și de sponsorizare efectuate	Trimestrul IV al anului 2022	MJ; Guvernul; Parlamentul	Proiecte de acte normative elaborate și prezentate spre examinare și aprobare/ adoptare; acte normative aprobate/ adoptate	Monitorul Oficial al Republicii Moldova	Transparență; etică	Mi bu:
7	Promovarea în rândul comunității de afaceri a standardelor internaționale de prevenire a corupției în sectorul	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	CNA; ME; CNPF; asociațiile de business (CCI, AmCham)	Materiale de instruire elaborate și distribuite; număr de instruirii desfășurate cu reprezentanți ai mediului de afaceri;	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.	Educare; etică; transparență	Mi bu:

	privat (ISO 37001:2016 „Sisteme de management anticorupție. Cerințe și recomandări de implementare”) și a codului-model de etică în afaceri și de guvernanță corporativă			număr de persoane instruite			
8	Acordarea suportului consultativ asociațiilor de business privind implementarea mecanismelor de integritate în sectorul privat	Permanent, cu verificarea anuală a indicatorilor de progres	CNA; asociațiile de business (CCI, AmCham)	Număr de instruiți desfășurate; număr de asociații de business instruite; număr de solicitări de instruire recepționate	Confirmări din partea instituțiilor responsabile – agenda, listele de participanți, evaluarea instruirilor etc.	Educare; etică; transparență	Mi buç resu part dez
9	Elaborarea și publicarea documentelor suport (model) pentru mediul privat privind standardele de integritate în sectorul privat	Trimestrul III al anului 2022	CNA; ME; asociațiile de business (CCI, AmCham) – responsabilitate comună	Documente suport elaborate și publicate pe pagina web	Pagina web a CNA	Etică; descurajare	Mi buç resu part dez
10	Organizarea concursului „Marca comercială a anului” la nominalizarea „Implementarea standardelor de integritate în sectorul privat”	Trimestrul II al anului 2022, trimestrul II al anului 2023, cu raportarea anuală a indicatorilor de progres	CNA; CCI	Criterii de selecție elaborate; număr de aplicații la nominalizarea „Implementarea standardelor de integritate în sectorul privat”	Paginile web ale instituțiilor responsabile	Etică; descurajare	Mi buç resu part dez

**LISTA
DE ABREVIERI UTILIZATE ÎN PLANURILE DE ACȚIUNI**

AAP	Agenția Achiziții Publice
APP	Agenția Proprietății Publice
AGE	Agenția de Guvernare Electronică
ANI	Autoritatea Națională de Integritate
ANSC	Agenția Națională pentru Soluționarea Contestațiilor
APC	Autorități publice centrale
APL	Autorități publice locale
ASP	Agenția Servicii Publice

BEI	Banca Europeană de Investiții
CALM	Congresul Autorităților Locale din Moldova
CC	Curtea de Conturi
CCI	Camera de Comerț și Industrie
CEC	Comisia Electorală Centrală
CICDE	Centrul de Instruire Continuă în Domeniul Electoral
CNA	Centrul Național Anticorupție
CNAJGS	Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat
CNPF	Comisia Națională a Pieței Financiare
CS	Cancelaria de Stat
CSJ	Curtea Supremă de Justiție
CSM	Consiliul Superior al Magistraturii
CSP	Consiliul Superior al Procurorilor
GRECO	Grupul de State împotriva Corupției
IF	Inspekția Financiară
INJ	Institutul Național al Justiției
MAI	Ministerul Afacerilor Interne
MM	Ministerul Mediului
MAIA	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare
ME	Ministerul Economiei
MEC	Ministerul Educației și Cercetării
MF	Ministerul Finanțelor
MJ	Ministerul Justiției
MS	Ministerul Sănătății
OAP	Oficiul Avocatul Poporului
OLAF	Oficiul European de Luptă Antifraudă
PA	Procuratura Anticorupție
PG	Procuratura Generală
SFS	Serviciul Fiscal de Stat
SIS	Serviciul de Informații și Securitate
STISC	Serviciul Tehnologie Informației și Securitate Cibernetică
SV	Serviciul Vamal
UARM	Uniunea Avocaților a Republicii Moldova
AmCham	Camera de Comerț Americană din Moldova

[Anexa nr.2 în redacția Hot.Parl. nr.241 din 24.12.2021, în vigoare 28.01.2022]

Anexa nr.3

GRILA INDICATORILOR DE EVALUARE A IMPACTULUI STRATEGIEI NAȚIONALE DE INTEGRITATE ȘI ANTICORUPȚIE PENTRU ANII 2017–2023

Impactul Strategiei Naționale de Integritate și Anticorupție pentru anii 2017–2023 este evaluat pentru a urmări evoluția realizării indicatorilor de impact ai fiecărui pilon, indicatorilor obiectivelor generale și ai scopului Strategiei.

Impactul se urmărește conform valorii indicatorilor calculați prin sondajul prevăzut în capitolul V al Strategiei, realizat la începutul implementării acesteia și anual, pe toată perioada implementării Strategiei. Sursele de date alternative de urmărire a impactului Strategiei și valoarea lor de referință la începutul implementării acesteia sînt prezentate în tabelul de mai jos.

Se consideră că Strategia are impactul scontat în cazul în care, spre sfîrșitul termenului prevăzut pentru implementarea ei, valoarea indicatorilor de impact se îmbunătățește cu 40–60% față de valoarea de referință a acestora de la începutul implementării Strategiei.

Dacă pe parcursul implementării Strategiei unele dintre sursele de date alternative ale indicatorilor de impact modifică metodologia de calcul, dispar ori se diversifică, valoarea indicatorilor de impact se urmărește conform noii metodologii aplicate de sursele de date alternative, urmărirea sursei dispărute se abandonează și, după caz, se substituie cu surse de date alternative noi apărute, relevante pentru indicatorul corespunzător.

Nr. crt.	Scop, obiectiv sau prioritate a Strategiei naționale de integritate și anticorupție pentru anii 2017–2023	Surse de date alternative pentru indicatorii de impact	Valori de referință disponibile la începutul implementării Strategiei, anul și scara de apreciere de la negativ la pozitiv
1	Scopul Strategiei: <i>Integritate în loc de corupție</i>	Indicele de Percepție a Corupției/Transparency International Sursa: www.transparency.org	30/2016 Scara: de la 0 pînă la 100
		Factorul „Absența corupției”/Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index	0,28/2016 Scara: de la 0 pînă la 1
		Scorul „Corupția”/Națiuni în tranziție/Freedom House Sursa: https://freedomhouse.org/reports	5,75/2016 Scara: de la 7 pînă la 1
2	Obiectivul general 1: <i>Descurajarea implicării în acte de corupție</i>	Indicatorul Mondial de Guvernare „Controlul asupra corupției”/Banca Mondială Sursa: http://info.worldbank.org/governance/wgi/#home	-0,88/2015 Scara: de la -2,5 pînă la +2,5
		Volumul total estimat al mitei oferite de gospodăriile casnice/Cercetarea sociologică „Corupția în Republica Moldova: percepțiile și experiențele personale ale oamenilor de afaceri și ale gospodăriilor casnice”/Transparency International Moldova Sursa: www.transparency.md	860 milioane lei/2015 Scara: nu există
		Ponderea persoanelor care afirmă că au dat mită/ Barometrul Global al Corupției/Transparency International Sursa: http://www.transparency.org/	42%/2015 Scara: 0–100%
3	Obiectivul general 2: <i>Recuperarea bunurilor provenite din infracțiuni de corupție</i>	–	–
4	Obiectivul general 3: <i>Etică și integritate în sectoarele public, privat și neguvernamental</i>	Scorul „Integritatea Guvernului”/Indicele Global al Libertății Economice/Heritage Foundation Sursa: www.heritage.org/index/	28,6%/2017 Scara: 0–100%
		Clasamentul Doing Business/Banca Mondială Sursa: http://www.doingbusiness.org/rankings	44/2016 Scara: 1–190 țări

		Indicele 1.5. Control neguvernamental, factorul „Control asupra puterii Guvernului”/Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index	0,55/2016 Scara: de la 0 până la 1
5	Obiectivul general 4: <i>Protecția avertizorilor de integritate și a victimelor corupției</i>	Ponderea persoanelor care s-au plîns pe cazuri de corupție, procentul celor care s-au confruntat cu acest fenomen/Cercetarea sociologică „Corupția în Republica Moldova: percepțiile și experiențele personale ale oamenilor de afaceri și ale gospodăriilor casnice”/Transparency International Moldova Sursa: www.transparency.md	8,5% gospodării casnice și 12,5% oameni de afaceri/2015 Scara: 0–100%
6	Obiectivul general 5: <i>Transparența instituțiilor publice, a finanțării partidelor și mass-mediei</i>	Scorul „Procesul electoral”/Națiuni în tranziție/ Freedom House Sursa: https://freedomhouse.org/reports	4,00/2016 Scara: de la 7 până la 1
		Factorul „Guvern deschis”/Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index	0,58/2016 Scara: de la 0 până la 1
		Indicele Global al Libertății Presei/ Reporterii Fără Frontiere Sursa: https://rsf.org/en/moldova	28,83/2016 Scara: de la 100 până la 0
		Indicele situației mass-mediei din Republica Moldova/Centrul pentru Jurnalism Independent Sursa: http://media-azi.md/	26,66/2016 Scara: de la 100 până la 0
7	Obiectivul general 6: <i>Educarea societății și a funcționarilor</i>	Ponderea gospodăriilor casnice și a oamenilor de afaceri care nu acceptă justificarea cazurilor de corupție/Cercetarea sociologică „Corupția în Republica Moldova: percepțiile și experiențele personale ale oamenilor de afaceri și ale gospodăriilor casnice”/Transparency International Moldova Sursa: www.transparency.md	80,8% gospodării casnice și 81,8% oameni de afaceri/2015 Scara: 0–100%
		Ponderea gospodăriilor casnice și a oamenilor de afaceri care s-au confruntat cu fenomenul corupției/Cercetarea sociologică „Corupția în Republica Moldova: percepțiile și experiențele personale ale oamenilor de afaceri și ale gospodăriilor casnice”/Transparency International Moldova Sursa: www.transparency.md	24,4% gospodării casnice și 23,7% oameni de afaceri/2015 Scara: 0–100%
Pilonul I. Parlamentul			
8	Indicator de impact Pilon I: <i>Încrederea în Parlament îmbunătățită considerabil</i>	Opinia favorabilă privind Parlamentul/Sondajul opiniei publice a locuitorilor Moldovei/Institutul Republican Internațional Sursa: www.iri.org	23%/2017 Scara: 0–100%
9	Indicator de impact Pilon I: <i>Percepția privind corupția în cadrul legislativului, îmbunătățită</i>	Ponderea gospodăriilor casnice și a businessmenilor care consideră legislativul (Parlamentul) cea mai coruptă ramură a puterii/ Cercetarea sociologică „Corupția în Republica Moldova: percepțiile și experiențele personale ale oamenilor de afaceri și ale gospodăriilor casnice”/Transparency International Moldova Sursa: www.transparency.md	35,3% gospodării casnice și 24,4% oameni de afaceri/2015 Scara: 100–0%
		Indicele 2.4. Lipsa corupției în legislativ, factorul „Lipsa corupției”/Indicatorul Statului de Drept/ Proiectul Mondial al Justiției Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index	0,30/2016 Scara: de la 0 până la 1

10	Indicator de impact Pilon I: <i>Eficiența controlului parlamentar sporită</i>	Indicele 1.1. Limite din partea legislativului, factorul „Control asupra puterii Guvernului”/ Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index	0,61/2016 Scara: de la 0 până la 1
11	Indicator de impact Pilon I: <i>Calitatea reglementărilor îmbunătățită</i>	Indicatorul Mondial de Guvernare „Calitatea regulatorie”/Banca Mondială Sursa: http://info.worldbank.org/governance/wgi/#home	-0,05/2015 Scara: de la -2,5 până la +2,5
Pilonul II. Guvernul, sectorul public și administrația publică locală			
12	Indicator de impact Pilon II: <i>Încrederea în Guvern îmbunătățită considerabil</i>	Opinia favorabilă privind Guvernul/Sondajul opiniei publice a locuitorilor Moldovei/Institutul Republican Internațional Sursa: www.iri.org	27%/2017 Scara: 0–100%
		Factorul „Control asupra puterii Guvernului”/Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index/	0,43/2016 Scara: de la 0 până la 1
		Factorul „Aplicarea reglementărilor”/Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index	0,41/2016 Scara: de la 0 până la 1
		Indicatorul Mondial de Guvernare „Eficiența Guvernului”/Banca Mondială Sursa: http://info.worldbank.org/governance/wgi/#home	-0,63/2015 Scara: de la -2,5 până la +2,5
13	Indicator de impact Pilon II: <i>Încrederea în autoritățile publice centrale și locale îmbunătățită</i>	Opinia favorabilă privind autoritățile locale/ Sondajul opiniei publice a locuitorilor Moldovei/ Institutul Republican Internațional Sursa: www.iri.org	50%/2017 Scara: 0–100%
		Scorul „Guvernare democratică locală”/Națiuni în tranziție/Freedom House Sursa: https://freedomhouse.org/reports	5,75/2016 Scara: de la 7 până la 1
14	Indicator de impact Pilon II: <i>Percepția privind corupția în cadrul executivului, îmbunătățită semnificativ</i>	Ponderea gospodăriilor casnice și a businessmenilor care consideră executivul (Guvernul) cea mai coruptă ramură a puterii/ Cercetarea sociologică „Corupția în Republica Moldova: percepțiile și experiențele personale ale oamenilor de afaceri și ale gospodăriilor casnice”/Transparency International Moldova Sursa: www.transparency.md	27,9% gospodării casnice și 22,2% oameni de afaceri/2015 Scara: 100–0%
15	Indicator de impact Pilon II: <i>Abaterile disciplinare ale agenților publici sancționate</i>	Indicele 1.4. Sancționarea pentru abateri disciplinare, factorul „Control asupra puterii Guvernului”/Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index	0,27/2016 Scara: de la 0 până la 1
16	Indicator de impact Pilon II: <i>Transparența decizională și transparența datelor guvernamentale sporită</i>	Indicele 3.1. Caracterul public al legilor și al datelor guvernamentale, factorul „Guvern deschis”/Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index	0,62/2016 Scara: de la 0 până la 1
		Indicele Global privind Transparența Datelor/ Open Knowledge International Sursa: http://index.okfn.org	51%/2015 Scara: de la 0–100%
Pilonul III. Justiția și autoritățile anticorupție			

17	Indicator de impact Pilon III: <i>Încrederea în justiție, în procuratură, în Centrul Național Anticorupție și în Autoritatea Națională de Integritate, îmbunătățită considerabil</i>	Opinia favorabilă privind instanțele judecătorești/ Sondajul opiniei publice a locuitorilor Moldovei/ Institutul Republican Internațional Sursa: www.iri.org	28%/2017 Scara: 0–100%
18	Indicator de impact Pilon III: <i>Independența și eficiența justiției, procuraturii, Centrului Național Anticorupție și Autorității Naționale de Integritate, asigurate</i>	Scorul „Eficiența justiției”/Indicele Global al Libertății Economice/Heritage Foundation Sursa: www.heritage.org/index/	23,9%/2017 Scara: 0–100%
		Scorul „Cadrul judiciar și independența”/Națiuni în tranziție/Freedom House Sursa: https://freedomhouse.org/reports	4,75/2016 Scara: de la 7 pînă la 1
19	Indicator de impact Pilon III: <i>Percepția privind corupția în sectorul justiției, îmbunătățită</i>	Indicele 2.2. Lipsa corupției în justiție, factorul „Lipsa corupției”/Indicatorul Statului de Drept/ Proiectul Mondial al Justiției Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index	0,25/2016 Scara: de la 0 pînă la 1
		Ponderea gospodăriilor casnice și a businessmenilor care consideră justiția (sistemul judecătorec) drept cea mai coruptă ramură a puterii/Cercetarea sociologică „Corupția în Republica Moldova: percepțiile și experiențele personale ale oamenilor de afaceri și ale gospodăriilor casnice”/Transparency International Moldova Sursa: www.transparency.md	31,9% gospodării casnice și 43,5% oameni de afaceri/2015 Scara: 100–0%
20	Indicator de impact Pilon III: <i>Lipsa corupției în sectorul justiției și lipsa unor influențe improprii din partea executivului asupra justiției</i>	Indicele 7.3. Lipsa corupției, factorul „Justiția civilă”/Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index	0,23/2016 Scara: de la 0 pînă la 1
		Indicele 7.4. Lipsa influențelor improprii din partea guvernării, factorul „Justiția civilă”/ Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index	0,34/2016 Scara: de la 0 pînă la 1
		Indicele 7.3. Lipsa corupției, factorul „Justiția penală”/Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index	0,32/2016 Scara: de la 0 pînă la 1
		Indicele 7.4. Lipsa influențelor improprii din partea guvernării, factorul „Justiția penală”/ Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index	0,24/2016 Scara: de la 0 pînă la 1
Pilonul IV: Comisia Electorală Centrală și partidele politice			
21	Indicator de impact Pilon IV: <i>Încrederea în Comisia Electorală Centrală îmbunătățită</i>	Opinia favorabilă privind Comisia Electorală Centrală/Sondajul opiniei publice a locuitorilor Moldovei /Institutul Republican Internațional Sursa: www.iri.org	34%/2017 Scara: 0–100%
		Indicele 1.6. Tranziția legitimă a puterii, factorul „Control asupra puterii Guvernului”/Indicatorul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index	0,46/2016 Scara: de la 0 pînă la 1
22	Indicator de impact Pilon	Opinia favorabilă privind partidele politice/ Sondajul opiniei publice a	23%/2017

	IV: <i>Încrederea în partidele politice îmbunătățită</i>	locuitorilor Moldovei/ Institutul Republican Internațional Sursa: www.iri.org	Scara: 0–100%
Pilonul V. Curtea de Conturi			
23	Indicator de impact Pilon V: <i>Încrederea în Curtea de Conturi îmbunătățită</i>	–	–
24	Indicator de impact Pilon V: <i>Independența auditului efectuat de Curtea de Conturi, asigurată</i>	Indicele 1.3. Auditarea independentă, factorul „Control asupra puterii Guvernului”/Indicatul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index	0,46/2016 Scara: de la 0 pînă la 1
Pilonul VI. Avocatul Poporului (Ombudsmanul)			
25	Indicator de impact Pilon VI: <i>Încrederea în Avocatul Poporului îmbunătățită</i>	–	–
26	Indicator de impact Pilon VI: <i>Respectarea drepturilor fundamentale, asigurată</i>	Factorul „Drepturi fundamentale”/Indicatul Statului de Drept/Proiectul Mondial al Justiției Sursa: www.worldjusticeproject.org/rule-of-law-index	0,58/2016 Scara: de la 0 pînă la 1
27	Indicator de impact Pilon VI: <i>Rata persoanelor care omit să denunțe corupția din frică de persecuții, redusă</i>	Ponderea persoanelor care nu au apelat la organele de ocrotire a normelor de drept temînduse că aceasta le-ar crea doar probleme/ nesemnarea cazurilor de corupție, procentul celor care s-au confruntat cu această problemă/ Cercetarea sociologică „Corupția în Republica Moldova: percepțiile și experiențele personale ale oamenilor de afaceri și ale gospodăriilor casnice”/ Transparency International Moldova Sursa: www.transparency.md	37,9% gospodării casnice și 51,9% oameni de afaceri/ 2015 Scara: 100–0%
Pilonul VII. Sectorul privat			
28	Indicator de impact Pilon VII: <i>Riscurile de corupție reduse și nivelul mitei oferite în sectorul privat diminuat</i>	Rata oamenilor de afaceri dispuși să ofere mită/ Cercetarea sociologică „Corupția în Republica Moldova: percepțiile și experiențele personale ale oamenilor de afaceri și ale gospodăriilor casnice”/ Transparency International Moldova Sursa: www.transparency.md	64,3%/2015 Scara: 100–0%
		Volumul total estimat al mitei oferite de oamenii de afaceri/Cercetarea sociologică „Corupția în Republica Moldova: percepțiile și experiențele personale ale oamenilor de afaceri și ale gospodăriilor casnice”/Transparency International Moldova Sursa: www.transparency.md	381 milioane lei/2015 Scara: nu există
29	Indicator de impact Pilon VII: <i>Libertatea afacerilor față de corupție, asigurată</i>	Scorul „Libertatea afacerilor de corupție”/ Indicele Global al Libertății Economice/Heritage Foundation Sursa: www.heritage.org/index/	65,9%/2017 Scara: 0–100%
		Scorul „Libertatea investițiilor”/Indicele Global al Libertății Economice/Heritage Foundation	55%/2017 Scara: 0–100%

		Sursa: www.heritage.org/index/	
30	Indicator de impact Pilon VII: <i>Gradul de risc privind spălarea banilor redus</i>	Indicele Basel privind Riscul Spălării Banilor și Finanțării Terorismului/Institutul pentru Guvernanță din Basel Sursa: https://index.baselgovernance.org/	5,24/2016 Scara: de la 0 pînă la 10